

Haaga-Helia
ammattikorkeakoulu Oy

Oma vai vuokrahenkilökunta -vaikutukset yksityisen elinkeinonharjoittajan ja henkilöyhtiön yhtiömiehen verotukseen

Marika Kukkonen

Tekijä Marika Kukkonen	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi Oma vai vuokrahenkilökunta -vaikutukset yksityisen elinkeinonharjoittajan ja henkilöyhtiön yhtiömiehen verotukseen	Sivu- ja liitesivumäärä 52 + 2
<p>Elinkeinoharjoittajille ja henkilöyhtiöille on verotuksellisesti eroa sillä, onko yrityksellä töissä omaa henkilökuntaa vai vuokratyövoimaa. Näillä yrityksillä osa maksetuista palkoista lisätään nettovarallisuuteen, jonka perusteella yritystulos jaetaan yrittäjän verotuksessa suhteellisesti verotettuun pääomatuloon ja progressiivisesti verotettuun ansiotuloon. Vuokratyöstä vuokratyövoimalle maksettuja vastikkeita ei nettovarallisuudessa huomioida.</p> <p>Työn tavoitteena oli tutkia, onko oma henkilökunta tai vuokrahenkilökunta verotuksellisesti näille yritysmuodoille edullisempää, jos työn kustannus pysyy samana, eli tulisiko verotus huomioida rekrytointivalinnoissa. Tavoitteena oli selvittää, riippuuko verotuksellinen edullisuus yrityksen verotettavasta tuloksesta, palkkojen määrästä tai nettovarallisuudesta ja ovatko veroerot olennaisia. Osakeyhtiöt, joilla tätä verotusyhteyttä ei ole, rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle. Työssä ei myöskään tutkittu, onko varsinaisessa työn hinnassa eroa, vaan lähtökohdaksi otettiin tutkia veron määrän eroa, kun sama summa maksetaan omalle henkilökunnalle verrattuna tilanteeseen, jossa se maksetaan ulkopuoliselle työvoimalle. Verotuksen eroissa keskityttiin vuosittaiseen verotukseen ja toimintavaraus tuloksensauskeinona rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle.</p> <p>Tutkimusotteena oli kvantitatiivinen, kartoittava tutkimus. Aineistona käytettiin tilastokeskuksen ja verohallinnon julkista tilastotietokantaa, josta poimittiin tilastollisesti kattavat yritystuloksen, palkkojen määrän ja nettovarallisuuden mittapisteet verolaskelmia varten. Otos kattoi yritystuloksen 140.000 euroon ja maksetut palkat 200.000 euroon saakka sekä nettovarallisuuden välillä -10.000–140.000. Valittujen muuttujien yhdistelmille, yhteensä 385, laskettiin verot siten, että tutkittava palkkasumma oli maksettu omalle henkilökunnalle, ulkopuoliselle henkilökunnalle tai puoliksi. Työ toteutettiin talvella 2018-2019.</p> <p>Valituilla muuttujilla 71 %:ssa tapauksista oma henkilökunta oli verotuksellisesti edullisempi vaihtoehto, kun työn hinta vaihtoehtojen välillä pysyi samana eikä yrittäjällä ole muita tuloja. Oma henkilökunta oli todennäköisimmin verotuksellisesti edullisempi vaihtoehto kaikilla tutkituilla nettovarallisuuksilla ja palkoilla sekä vähintään 40.000 euron tuloksilla. Työllistämisen muodolla ei tehdyillä rajauksilla verotuksellisesti ollut merkitystä, jos yrityksen nettovarallisuus on negatiivinen palkkojen lisäykselläkin, jolloin koko yritystulos verotetaan ansiotulona tai jos yritys tekee pienehköä, noin 20.000 euron yrittäjäkohtaista tulosta, jolloin pääomatuloverotus on ansiotulona raskaampaa, ja on edullisinta valita tuloksen verottaminen ansiotulona tai vastaavan palkan maksun itselleen.</p> <p>Muulloin oma henkilökunta oli verotuksellisesti edullisempi silloin, jos verotettavasta yritystuloksesta jää nettovarallisuuden ja arvioitujen palkkojen perusteella lasketun pääomatulon jälkeen mahdolliset muut ansiotulot huomioiden ansiotulona verotettavaa tuloa vähintään noin 20.000-25.000 euroa. Verojen erot olivat kuitenkin pääsääntöisesti alle 10 % ja summitaan sellaisia, että ne tuskin yksinään ohjaisivat rekrytointivalintaa.</p>	
Asiasanat Yritysverotus, henkilöverotus, vuokratyö	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimusongelmat ja työn rajaukset	2
1.2	Keskeiset käsitteet ja työn rakenne	2
2	Vuokratyö työn teettämisen muotona	4
2.1	Vuokrayrityksen työnantajavastuut	4
2.2	Käyttäjäyrityksen vastuut	6
2.3	Vuokratyön hinta käyttäjäyritykselle	7
2.4	Vuokratyön teettämisen rajoitukset	9
3	Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja henkilöyhtiön yhtiömiehen verotus	11
3.1	Tulolähde ja -lajijako	11
3.2	Elinkeino toiminnan verotettava tulo	13
3.2.1	Veronalaiset tuotot	13
3.2.2	Vähennyskelpoiset kulut	14
3.2.3	Vähennyskelpoiset varaukset	16
3.3	Yritystulon jakaminen pääoma- ja ansiotuloksi	18
3.4	Nettovarallisuuden laskeminen	21
3.5	Pääomatulon verotus	23
3.6	Ansiotulon verotus	24
4	Tutkimuksen toteutus	28
4.1	Tutkimusmenetelmän ja -aineiston valinta	28
4.2	Otoksen valinta	30
4.2.1	Verotettava tulos	31
4.2.2	Nettovarallisuus	33
4.2.3	Maksetut palkat	35
4.3	Työtapakuvuus ja verolaskemissa käytetyt oletukset	36
4.4	Tulokset	39
4.4.1	Nettovarallisuuden vaikutus	40
4.4.2	Palkkojen suuruuden vaikutus	42
4.4.3	Verotettavan yritystuloksen vaikutus	43
4.4.4	Verojen eroavaisuuksien olennaisuus	46
5	Johtopäätökset	48
5.1	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	50
5.2	Opinnäyteprosessin arvio	51
	Lähteet	53
	Liitteet	57
	Liite 1. Esimerkki tutkimuksen verolaskenta-excelistä	57

1 Johdanto

Vuokratyövoiman käyttö on vakiinnuttanut asemansa yhtenä työn tuottamismuotona eikä vuokratyötä välttämättä käytetä yrityksissä pelkästään väliaikaisten ruuhkahuippujen tai sairaustapausten kattamiseen. On pieniä yrityksiä, jotka saattavat toimia pelkästään vuokratyövoimalla (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 23). Vuokratyötä koskevissa opinnäytetöissä on tutkittu vuokratyöntekijöiden motivaatiota sekä käyttäjäyritysten tyytyväisyyttä ja aloittavan yrittäjän oppaissa on kerrottu, mitä vastuita työnantajaksi ryhtyminen tuo tullessaan. Muutamissa opinnäytetöissä on arviolaskelmilla tutkittu kumpi työntekijä, oma vai vuokratyöntekijä, on yritykselle kuluna edullisempi.

Juurikaan huomiota ei kuitenkaan ole annettu sille, että yrityksen työn teettämisen muodolla on suora yhteys yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä henkilöyhtiön yhtiömiehen yritystulon verotukseen. Osa yrityksen itsensä maksamista palkoista lisätään näillä yhtiömuodoilla yritystulon verotuksen pohjana toimivaan nettovarallisuuteen, jonka perusteella tulo jaetaan suhteellisesti verotettuun pääomatuloon ja progressiivisesti verotettuun ansiotuloon, vuokratyövoimalle vuokraavan yhtiön kautta maksettuja vastikkeita taas ei. Toisaalta työllistämisen muoto suoraan myös joko mahdollistaa tai estää toimintavaruksen teon, jonka henkilöyhtiöt ovat nimenneet eniten käyttämäkseen verosuunnittelukeinoksi. Kuinka paljon maksetut palkat nettovarallisuuden lisänä sitten vuosittaiseen verotukseen vaikuttavat ja olisiko verovaikutus syytä erikseen huomioida, kun tehdään päätöksiä oman henkilökunnan ja vuokrahenkilökunnan välillä? Tämä kysymys nousi työn tekijän mieleen eri yhtiömuotoja ja niiden verosuunnittelua hoitavassa tilitoimistotyössä ja kun aiheesta ei löytynyt aiempia opinnäytetöitä, syntyi kipinä tähän työhön.

Aihe on kiinnostava myös siksi, että mainittuja yritysmuotoja on Suomessa paljon: Yksityisiä elinkeinonharjoittajia oli noin 34 % ja henkilöyhtiöitä noin 6 % kaupparekisterissä olevista yrityksistä vuoden 2018 ensimmäisen puolikkaan aikana (Patentti- ja rekisterihallitus 2018). Näiden yritysmuotojen verotuksessa nivoutuvat lisäksi mielenkiintoisesti yhteen sekä yritys- että henkilöverotus, joten työ tarjosi tekijälleen mahdollisuuden syventää osaamistaan molemmissa osa-alueissa.

Tutkimusmuodoksi valittiin kvantitatiivinen kartoittava tutkimus, koska haluttiin saada yleiskuva, kuinka suurista veron eroista mahdollisesti on kyse eri kokoisilla toimijoilla. Työ tehtiin ilman toimeksiantoa ja aineistona käytettiin tilastokeskuksen ja verohallinnon julkisia yritysten tuloslaskelma- ja tasetilastoja.

1.1 Tutkimusongelmat ja työn rajaukset

Työn tutkimusongelmana oli selvittää, onko oma tai vuokratyövoima yksityiselle elinkeinonharjoittajalle ja henkilöyhtiön yhtiömiehelle verotuksellisesti edullisempaa, jos oletetaan, että työn kokonaiskustannus vaihtoehtojen välillä ei muutu.

Alaongelmina tutkittiin, vaikuttaako 1) yhtiön verotettava tulos, 2) nettovarallisuuden määrä tai 3) palkkojen tai vuokratyön kustannuksen suuruus siihen, kumpi vaihtoehto on verotuksen kannalta edullisempi. Alaongelmana oli myös selvittää, ovatko erot olennaisia, eli eroaako veron määrä vaihtoehtojen välillä yli 10%. Taulukossa 1 on kuvattu, mitkä työn luvut liittyvät mihinkin alaongelmaan.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Alaongelmat	Teoreettinen viitekehys (luku)	Tutkimusotos (luku)	Tulokset (luku)
Vaikuttaako tilikauden tulos siihen, kumpi vaihtoehto on edullisempi?	3.2, 3.3, 3.5, 3.6	4.2.1	4.4.3
Vaikuttaako nettovarallisuuden määrä?	3.3, 3.4	4.2.2	4.4.1
Vaikuttaako palkkojen suuruus?	2,1, 2.3, 3.2.2, 3.2.3, 3.4	4.2.3	4.4.2
Ovatko erot veroissa olennaisia?	3.5, 3.6		4.4.4

Tutkimuksessa keskityttiin yksityisiin elinkeinonharjoittajiin sekä henkilöyhtiöihin, joilla palkat vaikuttavat nettovarallisuuslaskentaan. Osakeyhtiöt, joilla vastaavaa yhteyttä tulosverotukseen ei ole, rajattiin työn ulkopuolelle, kuten myös maataloustoiminta omine verotuspiirteineen, kuolinpesät verotuksen kohteina ja kansainvälisen verotuksen ominaisuudet.

Työn ulkopuolelle jätettiin lisäksi varsinaisen työn hinnan vertailu omien työntekijöiden ja vuokratyöntekijöiden välillä, koska työn laajuus ei olisi siihen riittänyt. Työssä ei siis oteta kantaa siihen, onko oma henkilökunta tai vuokrahenkilökunta kuluna edullisempaa. Tutkimuksessa vertaillaan, eroaako veron määrä, jos yritystoiminnassa sama työn kustannus maksetaan palkkana ja sivukuluina omasta henkilökunnasta tai jos se maksetaan vastikkeena vuokratyövoimalle. Rajallisen aikataulun sekä aineistovalinnan myötä työn ulkopuolelle rajattiin myös toimintavarausten verovaikutuksen arviointi.

1.2 Keskeiset käsitteet ja työn rakenne

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on yrittäjä, joka harjoittaa liiketoimintaa joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa. Yrittäjä tekee päätökset itse ja vastaa yrityksen sitoumuksista,

kuten veloista, koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ei ole välttämätöntä rekisteröityä kaupparekisteriin, jos sillä ei ole pysyvää toimipaikkaa eikä se työllistä oman perheen ulkopuolisia. (Uusyrittäskeskus 2018, 46.)

Kommandiittiyhtiö ja avoin yhtiö ovat henkilöyhtiöitä, joissa on aina vähintään kaksi yhtiömiestä. Avoimessa yhtiössä on vain vastuunalaisia yhtiömiehiä, jotka tekevät yritystä koskevat päätökset ja vastaavat yhtiön sitoumuksista koko omaisuudellaan. Kommandiittiyhtiössä on vastuunalaisen yhtiömiehen lisäksi aina myös äänetön yhtiömies, jonka vastuu rajoittuu yhtiöön sijoitettuun omaisuuteen eikä hän pääsääntöisesti osallistu yhtiön päätöksentekoon. (Uusyrittäskeskus 2018, 47.) Tässä työssä käytetään näistä yhtiömuodoista jatkossa nimitystä henkilöyhtiöt.

Työvoiman vuokrauksella tarkoitetaan tilannetta, jossa yritys, joka toimii työnantajana, luovuttaa työntekijöitään tilapäisesti toisen yrityksen käyttöön vastiketta vastaan. Työn johto ja valvonta siirtyy tilapäisesti tälle jälkimmäiselle yritykselle, mutta työsuhte säilyy ensimmäisen, työnantajana toimivan yrityksen kanssa, joka myös vastaa palkkojen maksusta vuokratyöntekijöille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2017, 6.)

Palkkaa on työ- ja virkasuhteessa saatava palkka, palkkio, etuus tai korvaus sekä kokouspalkkio, henkilökohtainen esitelmäpalkkio, toimitusjohtajan tai yrityksen hallintoelimen jäsenyydestä saatu palkkio, henkilöyhtiön yhtiömiehen nostama palkkio sekä luottamustoimen korvaus (Ennakkoperintälaki 1118/1996 13 §). Palkka on saajalleen veronalaista ansiotuloa (Tulooverolaki 1535/1992, 61 §). Vuokratyövoimaa käyttävän yrityksen vuokratyhtiölle maksama vastike ei ole palkkaa. Tässä työssä puhutaan yksinkertaisuuden vuoksi palkasta myös puhuttaessa käyttäjäyrityksen vuokratyhtiölle maksamasta vastikkeesta, koska tutkimusasetelmassa vertaillaan saman, työn tekemiseen käytettävän summan maksua joko omille työntekijöille tai vuokratyhtiölle.

Työ koostuu tietoperustasta, tutkimuksesta sekä johtopäätöksistä. Tutkimus tehdään pääosin luvusta kolme ilmenevien, yksityisen elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiön yhtiömiehen yritysverotuksen periaatteiden perusteella. Tietoperustassa käsitellään kuitenkin alkuun myös vuokratyötä työn teettämisen muotona, jotta lukijalle välittyy kuva siitä, missä kohdin vuokratyö eroaa ns. perinteisestä, suoraan työntekoyritykseen palkatun työstä ja toisaalta mitkä oikeudet ja työsuhteiden periaatteet ovat vuokratyössä yhtäläiset tavanomaisten työsuhteiden kanssa. Neljännessä kappaleessa kuvataan itse tutkimuksen teko ja sen tulokset ja työn lopussa kappaleessa viisi esitetään johtopäätökset.

2 Vuokratyö työn teettämisen muotona

Vuokratyöllä tarkoitetaan työn teettämistä siten, että työpanosta tarvitseva yritys ei palkkaa työntekijöitä itse, vaan tekee työntekijöiden vuokraamisesta sopimuksen työntekijöiden työpanoksen vuokraavan yhtiön kanssa. Työntekijät ovat työsuhteessa heidät vuokralle antavaan yhtiöön, joka myös maksaa heidän palkkansa, mutta työskentelevät toisessa yrityksessä tämän työnjohdon alla. Yritystä, joka tarvitsee työntekijät, kutsutaan käyttäjäyritykseksi. Työntekijät vuokralle antavaa yritystä kutsutaan vuokra- tai henkilöstöpalveluyritykseksi. Toimintamallissa syntyy työsopimus työntekijän ja vuokratyöyrityksen välille sekä liikesopimus käyttäjäyrityksen ja vuokratyöyrityksen välille. (Työ- ja elinkeinoministeriö, jatkossa TEM, 2017, 6–8.)

Alihankinnasta tai aliurakoinnista vuokratyö eroaa siinä, että alihankinnassa työ tehdään alihankintapalvelua tarjoavan yrityksen valvonnan alla, vaikka työ tehtäisiinkin käyttäjäyrityksen tiloissa. Eli siinä ei toteudu vuokratyölle ominainen työn valvontaoikeuden siirto. (Hietala, Kaivanto & Schön 2014, 14-15.)

Vuokratyötä tekeviä oli vuonna 2017 keskimäärin 41.000 henkilöä, joka vastaa noin kahta prosenttia koko maan palkansaajista. Yleisintä vuokratyö on teollisuudessa ja infrastruktuurin huollon aloilla, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä hotelli- ja ravintola-alalla. (Tilastokeskus 2018.) Näillä aloilla prosentuaalinen osuus on siis suurempi kuin tuo kaksi prosenttia. Työ- ja elinkeinoministeriön 2013 tekemässä vuokratyötä koskevassa selvityksessä pienten 1-50 hengen yritysten joukossa oli yrityksiä, joissa koko henkilöstö oli vuokratyöntekijöitä (TEM 2013, 23).

2.1 Vuokratyöyrityksen työnantajavastuut

Vuokratyön teettämiseksi ei ole omaa lakia, vaan siihen liittyviä säännöksiä on sisällytetty useisiin työoikeudellisiin lakeihin, kuten työsopimuslakiin (55/2001, jatkossa TSL), työturvallisuuslakiin (738/2002) ja lakiin yhteistoiminnasta yrityksissä (334/2007). Vuokratyöhön sovelletaan lähtökohtaisesti siis samoja säädöksiä kuin muihinkin työsuhteisiin. (Hietala, Kaivanto & Schön 2014, 25–27.)

Työnantajavastuiden jakautumisen kannalta olennainen on työsopimuslain 1 luvun 7 §:

työnantajan siirtäessä työntekijän tämän suostumuksella toisen yrityksen (käyttäjäyritys) käyttöön, käyttäjäyritykselle siirtyvät oikeus johtaa ja valvoa työntekoa sekä ne työnantajalle säädetyt velvollisuudet, jotka liittyvät välittömästi työn tekemiseen ja sen järjestelyihin. Käyttäjäyrityksen on toimitettava työntekijän työnantajalle ne tiedot, jotka työnantaja tarvitsee velvollisuuksiensa täyttämiseksi.

Käyttäjyryitykselle siirtyvät siis työn johtamis- ja valvontaoikeus ja mm. velvollisuus opastaa työntekijää. Valtaosa työnantajavelvoitteista säilyy kuitenkin työnantajana toimivalla vuokrayrityksellä.

Vuokrayritys vastaa työnantajana työsopimuksen teosta työntekijän kanssa. Vuokrayhtiön on annettava työsuhteen keskeisistä ehdoista, kuten työntöön alkamisesta, määräaikaisuuden perusteesta, työntekopaikasta tai työkohteiden määräytymisen periaatteista, työtehtävistä, sovellettavasta työehtosopimuksesta, työajasta, palkan määräytymisestä sekä irtisanomisajasta, kirjallinen selvitys aina yli kuukauden mittaisissa työsuhteissa ja pyynnöstä myös tätä lyhemmissä työsuhteissa. (TSL 2:4 §.) Myös vuokratyötä tekevän työsopimus on lähtökohtaisesti jatkuva ja voi työnantajan aloitteesta olla määräaikaainen vain, jos määräaikaaisuudelle on lain tarkoittama perusteltu syy (TSL 1:3 §). Vuokratyössä määräaikaisuuden peruste on usein vuokrayhtiön ja käyttäjyryityksen välinen määräaikaainen sopimus. Jos vuokrayhtiö voi tarjota jatkuvasti työtehtäviä eri käyttäjyryityksissä, työsopimuksen tulee olla lähtökohtaisesti jatkuva. (TEM 2017, 10.)

Vuokratyöntekijän palkan maksusta vastaa vuokrayritys (Elomaa 2011, 28). Palkanmaksuperiaatteista määrätään usein työehtosopimuksissa. Vuokratyöntekijään sovelletaan lähtökohtaisesti työnantajaa, eli vuokrayhtiötä, velvoittavaa yleissitovaa työehtosopimusta, tai jos sellaista ei ole, käyttäjyryitystä sitovaa työehtosopimusta. Jos vuokra- ja käyttäjyryityksessä ei kummassakaan sovelleta työehtosopimusta, vuokratyöntekijään sovelletaan vähintään käyttäjyryitystä sitovien sopimusten ja käytäntöjen mukaisia ehtoja. (TSL 2:9 §.)

Työsuhteessa olevan työntekijän palkan maksuun linkittyy useita vastuita, joista vuokratyöntekijän kohdalla vastaa siis vuokrayhtiö. Työnantajan on tietyin edellytyksin ilmoitettava Verohallinnon työnantajarekisteriin ja palkan maksajan vastuulla on pidättää palkasta ennakonpidätys, joka yhdessä työnantajan sairausvakuutusmaksun kanssa tulee erikseen ilmoittaa ja maksaa verottajalle. Palkan maksajan vastuulla on myös ottaa työntekijälle työeläke-, tapaturma-, työttömyys- ja ryhmähenkivakuutus (Verohallinto 2017a).

Vuokratyöntekijän työterveyshuollon järjestämisen vastuu on vuokrayrityksellä (TEM 2017, 18). Vuokratyöntekijällä on sairastuessaan oikeus sairausajan palkkaan samoin periaattein kuin muissakin työsuhteissa, eli täysimääräisesti sairastumispäivää seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun, jos työsuhde on jatkunut vähintään kuukauden, ja lyhemmissä työsuhteissa puoleen palkasta (TSL 2:10 §). Vuosilomaa ja eläkettä vuokratyösuhteesta kertyy kuten muistakin työsuhteista ja myös perhevapaisiin vuokratyöntekijällä on oikeus samoin periaattein kuin muillakin työntekijöillä. (TEM 2017, 12–22.)

Työsuhteen päättämisen periaatteet ovat työsopimuslain mukaiset, eli määräaikainen työsuhde päättyy määräajan päättyessä tai sovittuun työn valmistuessa (TSL 6:1 §) ja työnantaja voi irtisanoa toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen vain asiallisesta ja painavasta syystä (TSL 7:1 §). Tällaisia syitä ovat esimerkiksi työsuhteen velvoitteiden vakava rikkominen, vakava laiminlyönti, että työntekijä ei työntekoaikojensa muutoksen vuoksi enää kykene selviytymään tehtävistään, tai jos tarjolla oleva työ on taloudellisista, tuotannollisista tai toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvasta syystä olennaisesti ja pysyvästi vähentynyt (TSL 7:2–3 §.) Mahdollisen työsopimuksen irtisanomisen tekee aina vuokratyöntekijä, ei käyttäjäyritys (Elomaa 2011, 30; TEM 2017 25). Jos käyttäjäyritys peruuttaa työntekijän vuoron, vuokratyöntekijällä on mahdollisuus tarjota työntekijälle korvaavaa, työsopimuksen mukaista työtä, johon työntekijän on suostuttava, ellei työsopimuksessa ole muuta sovittu. Jos korvaavaa työtä ei löydy, työntekijällä on oikeus saada palkka peruuntuneesta työvuo- rosta. (TEM 2017, 13.) Käyttäjäyrityksen oikeudesta päättää koko vuokraussopimus sovi- taan vuokratyöntekijän ja käyttäjäyrityksen välisessä sopimuksessa, jossa jatkuvan sopimuksen irtisanomisaika voidaan vapaasti itse päättää (Hietala ym. 2014, 73).

2.2 Käyttäjäyrityksen vastuut

Käyttäjäyrityksellä on vastuu vuokratyöntekijän perehdytyksestä juuri heille tehtävään työ- hön sekä vastuu työn johdosta ja valvonnasta. Myös työaikakirjanpidon ja käytännön työ- turvallisuudesta huolehtimisen vastuu on käyttäjäyrityksellä. (TEM 2017, 13–18.) Työtur- vallisuuslain 3 §:ssä on säädetty, että käyttäjäyrityksen on ennen työn aloittamista määri- teltävä työn ammattitaitovaatimukset vuokratyöntekijälle, jolla on vastuu varmistaa, että työntekijällä on riittävä ammattitaito tehtävään.

Käyttäjäyrityksen tulee lähtökohtaisesti järjestää vuokratyöntekijälle pääsy samoihin palve- luihin ja yhteisiin järjestelyihin kuin käyttäjäyrityksen omilla työntekijöillä. Poikkeaminen on mahdollista vain objektiivisesti perustellusta syystä. Näiden palvelun käyttöä käyttäjäyri- tyksen ei kuitenkaan tarvitse taloudellisesti tukea. (TSL 2:9 a §.) Tällainen työnantajan jär- jestely tai palvelu on esimerkiksi mahdollisuus käyttää työpaikan harrastetiloja. Työsuhte- edut, joista ei työehtosopimuksissa sovita, kuten vaikkapa lounas- tai puhelinetu, voivat vuokratyöntekijällä olla erilaiset kuin käyttäjäyrityksessä. (TEM 2017, 11–12.)

Jos käyttäjäyrityksessä vapautuu työpaikkoja, on niistä ilmoitettava siten, että myös osa- aikaisilla, määräaikaisilla ja vuokratuilla työntekijöillä on vakituisten työntekijöiden kanssa yhtäläinen mahdollisuus hakeutua vapaisiin tehtäviin (TSL 2:6 §).

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006) määrää käyttäjäyritykselle selvittämismenettelyjä, joilla pyritään edistämään työehtojen noudattamista ja varmistumaan, että vuokrayhtiöt täyttävät työnantajavelvollisuutensa. Käyttäjäyrityksen tulee lain 5 §:n mukaan ennen sopimuksen tekoa pyytää vuokrayhtiöltä selvitys mm. siitä, että yritys on ennakkoperintä- ja työnantajarekisterissä sekä arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, todistus työntekijöiden eläkevakuuttamisesta, sovellettavasta työehtosopimuksesta sekä työterveyshuollon järjestämisestä. Selvitykset tulee säilyttää vähintään kahden vuoden ajan. Selvitystä ei tarvitse pyytää, jos sopimusosapuoli on valtio tai kunta, yrityksen toiminta tai osapuolien sopimussuhde vakiintunut tai jos uusi sopimus tehdään vuoden sisällä edeltävästä. Selvitysvelvollisuuden laiminlyönnistä voi seurata 2.000-20.000 euron laiminlyöntimaksu ja jos käyttäjäyritys tekee sopimuksen, vaikka se tietää, että vuokrayritys ei tule täyttämään työnantajavelvoitteitaan tai on asetettu toimintakieltoon, laiminlyöntimaksu on 20.000-65.000 euroa. (Tilajavastuulaki 9 §.)

Koska vastuu työsopimuksesta ja esimerkiksi sen määräaikaaisuudesta sekä irtisanomisesta on vuokrayrityksellä, vuokratyöstä on työntekijäpuolen edustajien taholta esitetty myös näkökulmaa, että kyseessä on käyttäjäyritykselle riskitön työllistämistapa, jota käyttäen työntekijästä on helppo päästä eroon. Näin taloudellinen riski siirretään työntekijälle yrittäjän sijaan. (Palvelualojen ammattiliitto 2018.)

2.3 Vuokratyön hinta käyttäjäyritykselle

Kuten edellä on todettu, tässä työssä ei oteta kantaa siihen, onko oma henkilökunta tai vuokrahenkilökunta työn kustannuksena edullisempaa. Tässä kappaleessa esitetään kuitenkin lyhyesti vuokratyön hinnan muodostuminen käyttäjäyritykselle.

Palkkatyössä olevan työntekijän työn hinta ei ole pelkkä työntekijälle näkyvä tunti- tai kuukausipalkka mahdollisine lisineen, vaan työnantaja maksaa ennakonpidätyksen alaisesta palkasta ns. sivukuluja. Palkan päälle työnantajalta perittäviä, palkkasummaan perustuvia kuluja ovat (Uusyrittäjäkeskus 2018, 89):

- työeläkevakuutusmaksu, joka on vuonna 2018 yhteensä 24,4 %, josta työntekijän osuus on iästä riippuen 6,35%–7,85%. Työeläkevakuutus otetaan 17 vuotta täyttäneille ja vanhemmille.
- työnantajan sairausvakuutusmaksu 0,86 %
- työttömyysvakuutusmaksu 2,55%, josta työntekijän osuus on 1,9%.
- työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, jonka suuruus vaihtelee, keskimäärin 0,8 %
- Ryhmähenkivakuutusmaksu, jonka suuruus vaihtelee, keskimäärin 0,07 %

Lisäksi työntekijälle kertyy vuosilomaa vuosilomalain 162/2005 5 §:n mukaisesti kultakin täydeltä lomanmääräytymiskaudelta 2,5 päivää, tai 2 päivää työsuhteen kestettyä lomamääräytymisvuoden lopussa alle vuoden. Työntekijällä voi myös olla oikeus lomaraahan, jos siitä on määrätty työehtosopimuksessa. Nämä työnantajamaksut koskevat vuokratyöntekijöitä samoin periaattein kuin muitakin palkansaajia ja niistä vastaa vuokratyöryitys.

Henkilökunnasta aiheutuu kuluja liittyen myös esimerkiksi koulutukseen, virkistykseen, työterveyshuoltoon ja erilaisiin henkilökuntaetuihin (Tomperi 2018, 98-101). Kuten edellä on mainittu, vuokratyöryhtiö työnantajana vastaa mm. yleisen, ammattiin vaativan ammattitaidon varmistamisesta, työterveyshuollosta sekä henkilökuntaeduista. Käyttäjäryityksellä on vastuu tarjota pääsy yleisiin palveluihin, mutta tätä ei tarvitse taloudellisesti tukea. Sen sijaan käyttäjäryitys vastaa perehdytyksestä juuri heidän tehtävänsä.

Vuokratyön hinta käyttäjäryitykselle määritellään vuokratyöryityksen ja käyttäjäryityksen välisessä sopimuksessa. (Hietala ym. 2014, 14). Hinta voi määrittyä esimerkiksi sopimuskohdaisen palkkakertoimen perusteella, jolloin työntekijän peruspalkan määrä kerrotaan tuolla sovitulla kertoimella. Kerroin määrittyy muun muassa rekrytoimiseen liittyvistä kuluista sekä palkan sivukustannuksista. (Techam 11.4.2018.) Tällä periaatteella määrittyvä vuokratyön hinta sisältää työntekijän palkan, rekrytointiprosessin, palkan sivukulut, työntekijän sairastumisen ja loma-aikojen kulut sekä työterveyshuollon kulut (Techam 11.4.2018; Vara-apu 2018; VMP 2018). Vuokratyön hintaan voi olla mahdollista vaikuttaa siten, että käyttäjäryitys kantaa osan riskistä, eli vastaa esimerkiksi itse sairauspoissaoloihin liittyvistä kuluista (Techam 11.4.2018). Ymmärrettävästi hinta sisältää lisäksi vuokratyöryityksen katteen.

Vuokratyön hinta voi varmasti määrittyä myös muilla periaatteilla. Kun kuitenkin huomioidaan, että vuokratyöntekijään tulee soveltaa vähintään vuokraavaa yhtiötä yleissitovaa työehtosopimusta tai käyttäjäryityksessä sovellettavaa työehtosopimusta, ei perustyön tuntihinnan pitäisi olla pienempi kuin vastaavilla ehdoilla suoraan käyttäjäryityksessä tekevän työntekijän. Luonnollisesti, jos palkkaus perustuu esimerkiksi työkokemusvuosiin, ja käyttäjäryityksen omalla työntekijällä on pidempi kokemus kuin vuokratyöntekijällä, voi vuokratyöntekijän peruspalkka olla pienempi. Tämän hinnan päälle tulee sitten vielä vuokratyöryityksen kate ja lisäksi käyttäjäryityksen tulee perehdyttää työntekijä. Toisaalta käyttäjäryityksellä on mahdollisuus vuokratyössä tarjota työtä vain niinä hetkinä, kun se sitä tarvitsee, ja työtä voi säästyä kevyempien työnantajuuksien liittyvien ilmoitusvelvoitteiden myötä.

Jos käyttäjäyritys palkkaa käyttämänsä vuokratyöntekijän vuokratyhtiöltä omaan yritykseensä, voi vuokratyöntekijän palkkion, jos siitä on yhtiöiden välisessä sopimuksessa sovittu. Palkkio ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se käytännössä estää työntekijän suoran palkkaamisen. (Hietala ym. 2014, 66.)

Vuonna 2018 valmistuneessa opinnäytetyössä selvitettiin kolmen esimerkitapauksen avulla, olisiko vuokratyöntekijän vai oman työntekijän käyttö taloudellisesti järkevää. Tutkimuksessa vertailtiin palkkakuluja ja tuloksena oli, että vuokratyö on palkkakustannuksina tarkasteltuna taloudellisesti kannattavampaa lyhytaikaisissa työsuhteissa (Haapanen & Raute 2018, 28). 2013 valmistuneessa opinnäytetyössä, jossa vertailtiin oman rekrytoinnin ja vuokratyövoiman kustannuksia, päädyttiin tuloksiin, että käytetyissä esimerkitapauksissa vuokratyön hinta oli kalliimpaa. Mutta työssä todettiin, että laskelmissa ei ole voitu huomioida omasta henkilökunnasta sairastumisissa tai muissa poissaoloissa syntyviä, niin ylimääräisinä palkkakuluina kuin sijaisen etisintään menevänä työajan menetyksenä ilmeneviä kuluja. Lisäksi todettiin, että kuluissa ei ole myöskään voitu huomioida vuokratyön edullisuutta siinä, jos työnantaja tahtookin luopua työsuhteesta ennakoitua nopeammin. (Kauranen 2013, 62–68.)

2.4 Vuokratyön teettämisen rajoitukset

Työnantaja voi lähtökohtaisesti päättää, käyttääkö ulkoista vai omaa henkilökuntaa. Useissa työehtosopimuksissa on kuitenkin vuokratyövoiman käyttöä rajoittavia määräyksiä. (Hietala ym. 2014, 32; TEM 2017, 7.) Vuokratyövoiman käyttöä voidaan niissä rajata vaikka työhuippujen tasaamiseen tai vain sellaisiin ajallisesti tai sisällöllisesti rajattuihin tehtäviin, joita ei voitaisi omalla henkilökunnalla teettää esimerkiksi työn kiireellisyyden, ammattitaitovaatimusten tai erikoisvälineiden vuoksi. (Hietala ym. 2014, 33).

Työehtosopimukseen sisältyvien rajoitusten asianmukaisuutta on ratkottu hiljattain Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkopäätöksessä asiassa C-533/13. Tapauksessa työntekijäliitto vaati korvauksia kahdelta työnantajayhtiöltä, koska ne olivat hyödyntäneet vuokratyövoimaa työehtosopimuksen vastaisesti, eli muutoinkin kuin työehtosopimuksissa mainittuihin työhuippuihin. Työnantaja vetosi asiassa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2008/104/EY, ns. vuokratyövoimadirektiiviin, jonka 4 artiklan kohdan 1 mukaan vuokratyön käyttöön liittyvät rajoitukset saavat perustua ainoastaan sellaisiin yleisen edun mukaisiin syihin, jotka liittyvät erityisesti vuokratyöntekijöiden suojeluun, työterveys- ja työturvallisuusvaatimuksiin tai työmarkkinoiden moitteettoman toiminnan tai väärinkäytösten ehkäisyn varmistamiseen. EU-tuomion mukaan direktiivi asetti viranomaisille tarkasteluvelvoitteen varmistaa, että vuokratyön rajoitukset ovat perusteltuja, mutta direktiivin kohta

ei aseta jäsenvaltion tuomioistuimelle velvollisuutta jättää soveltamatta vuokratyön käyttöön liittyviä kieltoja tai rajoituksia. Suomen työtuomioistuin antoi sittemmin tapauksessa yksimielisen tuomion (2016:11), jonka mukaan työnantajapuoli oli toiminut työehtosopimuksen vastaisesti ja työnantajapuolet tuomittiin hyvityssakkoon asiassa.

Vuokratyön käyttöä voidaan siten rajoittaa työehtosopimuksin. Esimerkiksi yleissitovissa kaupan työehtosopimuksessa ja matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevassa työehtosopimuksessa ei tällaisia rajoituksia kuitenkaan ole (Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry & PAM ry, 2018; Kaupan liitto & PAM ry 2018).

Jos yrityksessä on säännöllisesti työsuhteessa vähintään 20 henkilöä ja se harkitsee vuokratyön käyttöä, työnantajan on ilmoitettava tästä niille henkilöstöryhmien edustajille, joiden edustamien työntekijöiden työhön vuokratyö tulisi vaikuttamaan. Vuokratyösopimuksen käsittelyä yhteistoimintamenettelyssä voidaan vaatia, jos yhtiön säännöllinen henkilömäärä on vähintään 30 henkilöä. Menettelyä ei voi vaatia, jos kyseessä oleva työ on sellaista, jota yrityksen työntekijät eivät vakiintuneen käytännön mukaan tee, tai jos työtä ei sen lyhytaikaisuuden ja kiireellisyyden vuoksi voida teettää omilla työntekijöillä. (Laki yhteistoiminnasta yrityksissä 2-17 §.)

Jos työnantajan palveluksessa on osa-aikaisia ja se tarvitsee lisätyöntekijöitä heille soveltuviin töihin, työtä on tarjottava ensisijaisesti näille osa-aikaisille. Tarjolla olevaan työhön on tarjottava myös kohtuudella järjestettävä koulutus. (TSL 2:5 §.) Jos yrityksessä on päätetty henkilökunnan työsopimuksia tuotannollisilla tai taloudellisilla syillä, ja yritys pian työsuhteen päättymisen jälkeen tarvitsee työntekijän samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, työtä on ensin tarjottava irtisanotuille työntekijöille, jos nämä edelleen ovat työ- ja elinkeinotoimistossa työnhakijoina. Takaisinottovelvollisuus on neljän kuukauden ajan, tai jos päätetty työsuhde oli kestänyt keskeytyksettä vähintään 12 vuotta, kuuden kuukauden ajan työsuhteen päättymisestä. (TSL 6:6 §.)

Työtuomioistuimessa on ratkottu useita tapauksia, joissa työnantaja on irtisanottuaan henkilökuntaa tuotannollisin tai taloudellisin syin ryhtynyt käyttämään vuokratyövoimaa. Lain takaisinottovelvoite on tuomioissa katsottu koskevan vain tilanteita, joissa työnantaja on palkkaamassa itse uuden työntekijän. Vuokratyövoimaa voi siten ryhtyä käyttämään irtisanomisesta huolimatta, joskin tällöin arvioitavaksi voi tulla, onko työnantajalla alun perin olut tuotannolliset tai taloudelliset syyt irtisanomisiin. (Elomaa 2011, 133.)

3 Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja henkilöyhtiön yhtiömiehen verotus

Verotuksen toteuttamisesta vastaa Suomessa Verohallinto. Verotulot ovat julkisen talouden merkittävin tulolähde ja niillä mahdollistetaan muun muassa monia yhteiskunnan palveluja. Verotuksessa pyritään oma-aloitteisuuteen ja siihen, että verot maksettaisiin mahdollisimman ajantasaisesti. (Verohallinto 2015.)

Verovelvollisia ovat kaikki verovuonna Suomessa asuneet henkilöt ja kotimaiset yhteisöt Suomesta ja muualta saaduista tuloista, sekä ulkomailla asuvat ja ulkomaiset yhteisöt Suomesta saamastaan tulosta (Tuloverolaki 1535/1992 9§). Verovelvollisen tulee ilmoittaa Verohallinnolle veronalaiset tulot, vähennykset, varat sekä velat ja muut verotuksen kannalta merkitsevät tiedot (Laki verotusmenettelystä 1558/1995 7§).

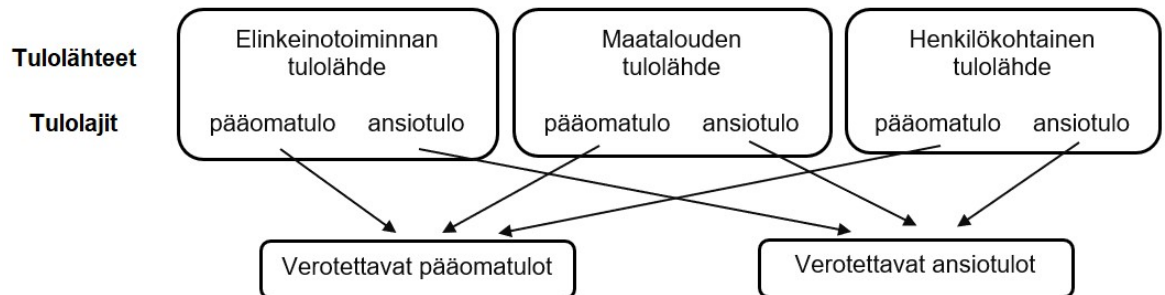
Yksityiset elinkeinonharjoittajat ja henkilöyhtiöt eroavat osakeyhtiöistä verotuksen silmissä siten, että niitä ei veroteta erillisinä verotussubjekteina, vaan ne ovat käytännössä laskentayksiköjä. Näille yritysmuodoille lasketaan verotettava tulos, mutta se jaetaan verotettavaksi elinkeinonharjoittajan ja yhtiömiesten henkilökohtaisessa verotuksessa. (Verotieto Oy 2018, 7.)

Veroa suoritetaan verovuonna saadusta tulosta. Verovuosi on kalenterivuosi tai, tilikauden ollessa jotakin muuta kuin kalenterivuosi, se tai ne tilikaudet, jotka ovat päättyneet kalenterivuoden aikana (Laki verotusmenettelystä 3§). Tuloverotus suoritetaan verovelvollisen antaman veroilmoituksen perusteella (Leppiniemi & Walden 2014, 146). Verotus kytkeytyy yrityksillä kirjanpitoon ja tilinpäätökseen siten, että kirjanpidon ja tilinpäätöksen tietoja hyödynnetään veroilmoituksessa, verotuksen toimittamisessa ja verotuksen tarkastamisessa. Kirjanpidon tulos ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole täysin sama kuin verotettava tulos, koska kirjanpitoa ja verolaskentaa koskevat eri lait. (Leppiniemi & Walden 2014, 17–18.)

3.1 Tulolähde ja -lajijako

Suomen verokäytännössä verotettavat tulot jaetaan eri tulolähteisiin. Tulolähteitä on kolme ja ne ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtaisten tulojen tulolähde. Tulolähteitä tarkastellaan verotuksessa erillään toisista. Tämä erottelu on verovelvolliselle huomionarvoista siksi, että kullekin tulolähteelle lasketaan ja vahvistetaan erillinen verotettava tulos ja eivätkö mahdolliset tappiot pääsääntöisesti ole vähennyskelpoisia eri tulolähteiden kesken. Tulolähde määrittelee myös, minkä lain mukaan tulo verotetaan. Elinkeinotoiminnan tulo verotetaan elinkeinoverolain (jatkossa EVL) 360/1968

mukaan, maatalouden tulo maatilatalouden tuloverolain 543/1967 mukaan ja henkilökohtaisen tulolähteen verottava tulo tuloverolain (jatkossa TVL) 1535/1992 mukaan. Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän kohdalla näiden eri tulolähteiden tulo jaetaan kyseiseen tulolähteeseen kohdistuvan mahdollisen aiemman tappion vähentämisen jälkeen vielä kahteen eri tulolajiin: pääomatuloksi ja ansiotuloksi. Sitten luonnollisen henkilön eri tulolähteistä saamat pääomatulot ja ansiotulot lasketaan yhteen kuviosta 1 ilmenevän periaatteen mukaan. (Tomperi 2018, 30.) Pääomatulot verotetaan tasasuhteisella verokannalla, ansiotulot progressiivisella verokannalla, mistä lisää kappaleissa 3.5–3.6.

Kuvio 1. Tulolähde- ja tulolajijako (Mukaillen Verohallinto 2018a)

Tulolähteen määrittely ei aina ole ongelmaton ja rajanvetoa elinkeinotoiminnan ja muun eli henkilökohtaisen tulolähteen välillä on tehty eritoten arvopaperikauppaa koskevista tuloista. Verovelvollisen arvopaperikauppa voi kuulua elinkeinotoiminnan tai henkilökohtaisen tulolähteen tuloon. Elinkeinotoiminnan tunnusmerkkeinä pidetään voiton tavoittelua, riskin olemassaoloa, itsenäistä päätöksentekoa, ajallisesti ja lukumäärällisesti jatkuvaa ja aktiivista toimintaa sekä suunnitelmallisuutta ja verovelvollisen arvopaperikauppaa arvioidaan tätä taustaa vastaan tulolähdettä päätettäessä. (Leppiniemi & Walden 2014, 30–31.)

Yksityishenkilön kannalta merkittävää on myös se, että hänen erilaisista elinkeinotoiminoista saadut tulot voidaan lukea yhteen elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Eli jos esimerkiksi yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminta on tappiollista, mutta henkilö on myös henkilöyhtiössä yhtiömiehenä, elinkeinonharjoittajan tappio voidaan vähentää henkilöyhtiöstä saadusta tulo-osuudesta. (Leppiniemi & Walden 2014, 35.)

Tappiot eivät siis pääsääntöisesti ole vähennyskelpoisia eri tulolähteiden välillä. Poikkeuksena on yksityisen elinkeinonharjoittajan mahdollisuus vähentää verovuoden elinkeinotoiminnan tappio jo tuon tappion syntymisvuotena pääomatulolajin tuloista (Tomperi 2018, 83–84).

3.2 Elinkeinotoiminnan verotettava tulo

Verotus on luonteeltaan nettoverotusta, eli verotus kohdistuu tuloon, josta on vähennetty tuon tulon hankkimis- ja säilyttämismenot (Andersson, Linnakangas & Frände 2016, 5). Elinkeinotoiminnan verovuoden verotettava tulo saadaan, kun tilikauden veronalaisista tuotoista vähennetään tilikauden verovähennyskelpoiset kulut (Tomperi 2018, 83).

Verotettava tulos voidaan johtaa kirjanpidosta seuraavasti:

Kirjanpidon näyttämä voitto

+ veronalaiset erät, joita ei ole kirjanpidossa

- verovapaat erät, jotka ovat kirjanpidossa

+ vähennyskelvottomat erät, jotka ovat kirjanpidossa

- vähennyskelpoiset erät, joita ei ole kirjanpidossa

= Verotettava voitto

(Leppiniemi & Walden 2014, 48.)

Jos samasta tulolähteestä on vahvistettuja, vielä vähentämättömiä tappioita, ne vähennetään verovuoden verotettavasta tulosta ja erotuksena on lopullinen verotettava tulo (Tomperi 2018, 84).

Elinkeinotoiminnan tappio on vähennyskelpoinen elinkeinotoiminnan tuloksesta seuraavan 10 verovuoden ajan (TVL 119§–120§). Myös tuloverolain mukaan verotettavissa henkilökohtaisen tulolähteen tappioissa vähentämisaika on pääosin 10 vuotta (TVL 118 §). Henkilökohtaisen tulolähteen omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio on kuitenkin vähennyskelpoinen vain viiden vuoden ajan (TVL 50 §).

3.2.1 Veronalaiset tuotot

Lähtökohtaisesti kaikki yrityksen rahana tai rahanarvoisena saamat etuudet ovat EVL:n mukaan (4 §) veronalaisia. Verovapaita ovat vain sellaiset tulot, jotka on erikseen verovapaiksi määritelty. (Verotieto Oy 2018, 8.) EVL 5 §:ssä on esimerkinomaisesti lueteltu seuraavia veronalaisia tuottoja: vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden luovutushinnat, elinkeinotoimintana harjoitettu vuokraaminen ja työn tai palvelun suorittaminen, elinkeinon kuuluvan omaisuuden tuottamat osingot, korot ja muut tulot, rahoitusomaisuudesta saadut voitot sekä liikkeen tai ammatin tai siihen kuuluvan omaisuuden vuokraamisesta saadut korvaukset.

Erikseen verovapaaksi määriteltyjä tuloja on listattu EVL:n pykälässä 6, jonka mukaisesti muun muassa henkilöyhtiön osakkaan veronalaiseksi tuloksi katsotun tulo-osuuden lisäksi

saama voitto-osuus yhtymästä ei ole veronalaista. Myöskään yhteisöjen, eli osakeyhtiöiden saamat osingot eivät tietyin edellytyksin ole veronalaisia (EVL 6a§).

Luonnollisten henkilöiden, eli yksityisen elinkeinonharjoittajien sekä henkilöyhtiöiden luonnollisten yhtiömiesten saamat osingot ovat veronalaisia. Julkisesti noteeratun yhtiön osingosta 85 % on veronalaista, muusta kuin julkisesta yhtiöstä saatu osinko 75 %:sti veronalaista. Osinkotuottojen kirjanpitokäsittely eroaa yksityisten elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden kesken. Henkilöyhtiön verotettavaan tuloon sisällytetään saadut osingot täysimääräisinä ja ne jaetaan osakkaille heidän osuuksien suhteessa. Osakkaalle jaetusta tulo-osuudesta vähennetään sitten se osuus osingosta, joka on verovapaata. Jos yhtiömiehen saama tulo-osuus ei riitä vähennyksen tekoon, se vähennetään yhtiömiehen saman yhtymän saman tulolähteen tulo-osuudesta seuraavien 10 vuoden aikana. (Verotieto Oy 2018, 90.)

Käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutushinta on veroton silloin, jos osakkeet on omistettu yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja ne oikeuttavat vähintään kymmenen prosentin osuuteen yhtiön osakepääomasta (EVL 6 b§). Jos luovutus on ollut tappiollinen, tappio on samoin edellytyksin taas verotuksessa vähennyskelpoton (EVL 8§).

Myös kaluston voitollinen myynti on veronalaista, mutta luovutushinta tuloutuu epäsuorasti menojäännökseen perustuvan poistoperiaatteen kautta. Saatu luovutushinta vähennetään verotuspoistojen pohjana olevasta menojäännöksestä, jolloin verovuoden tehtävät poistot pienenevät. (Verotieto Oy 2018, 49.)

3.2.2 Vähennyskelpoiset kulut

Lähtökohtaisesti kaikki tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset ovat EVL:n mukaan (7 §) vähennyskelpoisia. Menon vähennyskelpoisuuteen ei vaikuta se, onko menosta todellisuudessa ollut hyötyä, eli onko se tuottanut tulosta vai ei (Verotieto Oy 2018, 8). Esimerkkejä vähennyskelpoisista kuluista ovat EVL:n (8 §) mukaan vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden hankintamenot, elinkeinotoiminnassa käytetyn huonetilan vuokrat, elinkeinotoiminnassa työskentelevien henkilöiden palkat lakisääteisine vakuutuksineen, yrittäjän tapaturmavakuutus ja yrittäjän eläkevakuutus.

EVL:n pykälässä 16 on lueteltu esimerkkejä menoista, jotka eivät ole vähennyskelpoisia. Näitä ovat esimerkiksi verovapaan tulon hankkimisesta aiheutuneet menot, sakot ja sanktionluonteiset maksuseuraamukset, lahjukset sekä infraverkkoon liittymisestä maksettava maksu, joka saadaan mahdollisessa luopumistilanteessa takaisin.

Merkittävä ero elinkeinonharjoittajan ja henkilöyhtiön välillä on EVL:n 16 §:n kohta 1, jossa säädetään, että verovelvollisen puolison sekä verovuoden alkaessa alle 14-vuotiaan lapsen tai muun perheenjäsenen palkka, eläke tai muu etuus ei ole vähennyskelpoinen. Lapselle, joka on verovuoden alkaessa vähintään 14-vuotias, voi maksaa palkkaa ja se on elinkeinonharjoittajalle vähennyskelpoinen kulu. Palkka ei kuitenkaan saa olla ylimitoitettu, vaan sen tulee olla todellinen, kohtuullinen korvaus tehdystä työstä. Henkilöyhtiö sen sijaan voi maksaa yhtiömiehilleen palkkaa ja etuuksia ja ne ovat yritykselle vähennyskelpoisia. (Leppiniemi & Walden 2014, 153.)

Yrityksen ulkopuolisiin kohdistuvat, liiketoiminnan tai liikesuhteiden luomiseen, säilyttämiseen tai parantamiseen pyrkivät edustuskulut ja edustuslahjat ovat puoliiksi vähennyskelpoisia. Laajemmalle vastaanottajakunnalle kohdistettujen tilaisuuksien markkinointikulut ja arvoltaan vähäiset massalahjat sekä yhtiön sisäiset neuvottelumenot ovat kokonaan vähennyskelpoisia. Näiden kulujen väliseen rajanvetoon voi liittyä haasteita, mihin ei kuitenkaan keskitytä tässä työssä. Vähennyskelpoisia ovat myös tavallisten myyntisaatavien luottotappiot, kun on ilmeistä, että maksua ei saada, vaikka sitä on yritetty periä. (Verotieto Oy 2018, 34–37.) Yrityksen intressin ja edun mukaisen koulutuksen kulut ovat vähennyskelpoisia (Verotieto Oy 2018, 39–41).

Vähennyskelpoisia ovat poistot kuluvaasta käyttöomaisuudesta, kuten rakennuksista, koneista ja laitteista. Omaisuutta, joka on käytössä pidemmän aikaa, ei pääsääntöisesti kirjata tilikauden kuluksi vaan käyttöomaisuuteen, josta se poistetaan useamman tilikauden aikana. Verotuksessa vähennyskelpoisia ovat enintään kirjanpidossa tehdyt poistot. Enimmäispoistot on määritelty elinkeinoverolaissa, jonka mukaan rakennuksen enimmäispoisto on rakennuksen käyttötarkoituksesta riippuen 4–20 % menojäännöksestä ja koneiden ja kaluston enintään 25 % menojäännöksestä. Poistot tehdään käyttöönottovuodesta alkaen. Jos omaisuuden käyttöaika on enintään kolme vuotta, voidaan koko hankintameno vähentää kerralla omaisuuden käyttöönottovuonna. Myös sellaisen omaisuuden, jonka käyttöaika on yli kolme vuotta, mutta jonka arvo on enintään 850 euroa, kulu voidaan vähentää kerralla. Tätä kutsutaan pienhankinnaksi ja näitä pienhankintoja saa vähentää verovuonna enintään 2.500 euron edestä. (Verotieto 2018, 30–33.)

Yrityksen ajoihin liittyvät autokulut ovat verotuksessa vähennyskelpoisia, mutta ne voidaan näissä yhtiömuodoissa käsitellä kahdella eri tapaa. Auto luetaan yrityksen varoihin, jos sen ajoista yli puolet on liiketoimintaan liittyviä. Jos auto on osa yrityksen varoja, yksityinen elinkeinonharjoittaja voi kirjata autosta aiheutuvat kulut kirjanpitoon ja yksityiskäytön prosentuaalinen osuus ajojen kokonaismäärästä joko oikaistaan autokuluista pois tai

tuloutetaan verotettavan tulon päälle veroilmoituksella. Myös autoon liittyvät poistot ja korot tulee oikoa tai tulouttaa samassa suhteessa. Henkilöyhtiössä yksityiskäyttöä vastaava osuus voidaan kirjata yksityiskäyttöön. Henkilöyhtiön yhtiömiehellä on mahdollisuus ottaa autosta luontoisetu, normaalin palkansaajan tapaan, jolloin kaikki auton kulut ovat yritykselle vähennyskelpoisia. Jos auto ei ole yhtiön varoissa, auton yritysajoista voi saada kilometrikorvausta. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa itselleen kilometrikorvausta, joten hänen kohdallaan tehdään veroilmoituksella 0,42 (vuonna 2018) euron vähennys/yritysajokilometri. Kilometreistä tulee olla ajopäiväkirja tai vastaava selvitys. Henkilöyhtiön yhtiömies voi laskuttaa vastaavan kilometrikorvauksen suoraan yhtiöltä, jolloin se käsitellään kuten normaalin palkansaajan kilometrikorvaus ja kulu on tällöin yritykselle vähennyskelpoinen. (Verotieto Oy 2018, 22–25.)

Elinkeino toimintaan hankitun vieraan pääoman kustannukset, kuten korot, ovat lähtökohdaisesti vähennyskelpoisia, verottajalle maksetut korot sen sijaan eivät (Verotieto Oy 2018, 43). Jos yksityisen elinkeinonharjoittajan tai henkilöyhtiön oma pääoma on elinkeinonharjoittajan tai yhtiömiesten tekemien yksityisnostojen vuoksi negatiivinen, mahdolliset tulokseen sisältyvät korkomenot eivät ole täysin vähennyskelpoisia. Koroista ei ole vähennyskelpoista se osuus, joka on saatu laskemalla yksityisnostojen aiheuttamasta negatiivisesta omasta pääomasta prosenttiosuus, jonka suuruus on Suomen Pankin peruskorko lisätynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Vähennyskelvotonta korkoa laskettaessa ei siis oteta huomioon sitä osaa negatiivisesta pääomasta, joka johtuu tappioista, joiden kattamiseen ei ole vielä kertynyt voittovaroja. (EVL 18 §.) Negatiivisen pääoman vuoksi vähennyskelvottomien korkokulujen määrä on kuitenkin enintään yhtiön maksamien korkojen määrä (Verotieto Oy 2018, 92).

3.2.3 Vähennyskelpoiset varaukset

Yritys saa tehdä myös tiettyjä verotuksessa vähennyskelpoisia varauksia sillä edellytyksellä, että ne on kirjattu kirjanpitoon (Verotieto Oy 2018, 30). Varauksilla yritys pystyy vaikuttamaan veronalaisen tulon määrään eri vuosien välillä (Leppiniemi & Walden 2014, 297). Vähennyskelpoiset varaukset on lueteltu EVL:n luvussa 4. Yrityksen maksamat palkat mahdollistavat yhden näistä varaustyypeistä: toimintavarauksen. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja henkilöyhtiö, jonka osakkaina on vain luonnollisia henkilöitä tai kuolinpesiä, saa tehdä toimintavarauksen. Toimintavarauksen enimmäismäärä on 30 % tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätyksen alaisten palkkojen määrästä. Toimintavarauksen on vähennyskelpoinen, eli pienentää tulosta varauksen teon verovuonna. Varauksen tuloutuu verotuksessa, eli korottaa tulosta silloin, kun varauksesta puretaan, jos verovelvollinen lopettaa toimintansa, jos yhtymän osakkaaksi tulee

jokin muu kuin luonnollinen henkilö tai kuolinpesä tai jos toimintaa jatketaan osakeyhtiönä. (EVL 46 a§.) Jos toimintavarausta on tehty edeltävinä verovuosina ja palkat päättyneellä tilikaudella kasvavat, toimintavarausta voidaan tehdä lisää, tai jos palkat ovat laskeneet ja toimintavarausta on tehty enimmäismäärään saakka, varausta tulee purkaa. Tilikauden pituus ei vaikuta toimintavarausten enimmäismäärään, vaan pohjana käytetään tuota 12 kuukauden ajanjaksoa. Toimintavarausten ei ole laissa mainittu enimmäisaikaa.

Korkein hallinto-oikeus on tuomiossaan 4944/1985 todennut, että tapauksessa, jossa yritys oli tehnyt toimintavarausten perustuen palkkoihin, jotka oli maksettu sen ja toisen yrityksen yhteisille työntekijöille, mutta palkat oli maksanut ja niistä ennakonpidätyksen pidättänyt tämä jälkimmäinen yritys, ei ensimmäisellä yrityksellä ollut oikeutta tehdä noihin palkkoihin perustuvaa toimintavarausta (Leppiniemi & Walden 2014, 298–299). Jos yritys käyttää ulkoista työvoimaa, jonka varsinaisen palkan maksaa toinen yritys, se ei voi tehdä toimintavarausta niiden työkustannusten osalta.

Muut vähennyskelpoiset varaukset ovat hieman rajoitetummin sovellettavissa. Talletuspankit ja luottolaitokset voivat tehdä luottotappiovarauksen, joka perustuu avoimena oleviin saataviin. Rakennus-, laivanrakennus- tai metalliteollisuusliikettä harjoittavat verovelvolliset voivat tehdä verovuonna luovuttamiensa hyödykkeiden odotettavissa olevia virheellisyystakuumenoja vastaavan varauksen. Varausta on mahdollista tehdä myös silloin, jos yrityksen vaihto-omaisuudeksi tarkoitettujen, kiinteään hintaan ostettujen vielä toimittamattomien tavaroiden hinta on tilinpäätöspäivänä laskenut vähintään 10 prosenttia. Varauksena kirjataan tällöin hinnanlaskun osuus. (EVL 46–49§.) Jos yrityksen käyttöomaisuutta, eli vaikkapa kalustoa tai kiinteistö, tuhoutuu esimerkiksi tulipalossa ja yritys saa tapahtuman johdosta vakuutus- tai vahingonkorvauksen, ja saatu korvaus on suurempi kuin tuhoutuneen omaisuuden poistamaton hankintameno, voidaan erotuksesta muodostaa jälleenhankintavarauksen. Vastaava jälleenhankintavarauksen on mahdollista tehdä myös toimitilarakennuksen tai toimitilaosakkeen luovutushinnan myyntivoitosta. Jälleenhankintavaraukset on käytettävä kahden-viiden vuoden kuluessa verovuoden päättymisestä tai ne tuloutetaan 20 %–40 %:lla korotettuna. (Verotieto Oy 2018, 32; EVL 43 §)

Taulukosta 2 ilmenee, kuinka noin 99 % verovuosina 2015–2016 varauksia hyödyntäneistä yrityksistä on käyttänyt juuri toimintavarausta. Toimintavarauksen nousi esiin myös Tampereen yliopiston pro gradu -tutkielmassa, jossa tutkittiin tilitoimiston henkilöyhtiöasiakkaiden yleisimmin käyttämiä verosuunnittelukeinoja. Tärkeimpänä ja tuossa aineistossa yleisimmin käytettynä keinona oli toimintavarauksen, jota oli hyödynnetty yli 60 %:ssa kohdeyrityksistä. Toiseksi yleisin keino oli osakkaalle maksetun palkan maksaminen, yksityisnostojen sijaan, keinoa oli käytetty 10 %:ssa yhtiöistä. (Nissen 2009, 52.)

Taulukko 2. Varauksia hyödyntäneiden henkilöyhtiöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien määrät verovuosina 2015–2016 (Verohallinnon tilastotietokanta. Yhteisöjen ja muiden yritysten vähennys- ja lukumäärätiedot verotuksessa yritysmuodoittain. 8.12.2018)

	2016		2015	
	Avoimet ja kommandiittiyhtiöt	Liikkeen- ja ammatinharjoittajat	Avoimet ja kommandiittiyhtiöt	Liikkeen- ja ammatinharjoittajat
Varaukset yhteensä	3 603	6 295	4 275	6 852
Pakolliset varaukset	2	1	7	1
Jälleenhankintavarauus	10	21	9	8
Toimintavarauus	3 574	6 252	4 243	6 808
Luottotappiovarauus	2	4	3	9
Takuuvarauus	10	16	11	17
Asuintalovarauus	1	1	0	0
Muut varaukset	16	21	20	27

3.3 Yritystulon jakaminen pääoma- ja ansiotuloksi

Kappaleen 3.2 mukaisesti yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä henkilöyhtiön verovuoden elinkeinotoiminnan tulolähteen verotettavasta tulosta vähennetään ensin aiempien vuosien tappio ja kappaleen 3.1 mukaisesti eri tulolähteiden tulot jaetaan yhteenlaskettaviksi pääomatuloiksi ja ansiotuloiksi, jotka verotetaan yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa.

Henkilöyhtiöiden kohdalla verotettava yritystulo jaetaan ensin osakkaiden tulo-osuuksiksi sen mukaan, millainen oikeus heillä yhtiösopimuksen mukaan on yhtymän tuloon (Verotieto Oy 2018, 88). Kommandiittiyhtiön kohdalla verotettavasta tulosta erotetaan ensin äänettömän yhtiömiehen tulo-osuus, joka voi olla esimerkiksi tietty tuotto sijoitetulle pääomalle tai tietty prosenttiosuus yhtiön tuloksesta (Leppiniemi & Walden 2014, 160). Henkilöyhtiön yhtiömiehen tulo-osuudesta vähennetään hänen osuutensa yritystulokseen sisältyvistä verovapaista osingoista (TVL 16§). Lisäksi vastuunalaisella yhtiömiehellä on oikeus vähentää oman yhtiöosuuden hankintaan käytetyn velan korko (TVL 58§). Jos henkilöyhtiön yhtiömiehenä on osakeyhtiö, osakeyhtiön tulo-osuus henkilöyhtiön tulosta verotetaan täysimääräisesti osakeyhtiön tuloverotuksessa (Leppiniemi & Walden 2014, 160).

Yksityiset elinkeinonharjoittajat ja henkilöyhtiöiden osakkaina toimivat luonnolliset henkilöt ovat oikeutettuja saamaan elinkeinotoiminnan yritystulostaan 5 %:n yrittäjävähennyksen (TVL 30a§). Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotettavasta tulosta vähennetään näin siis

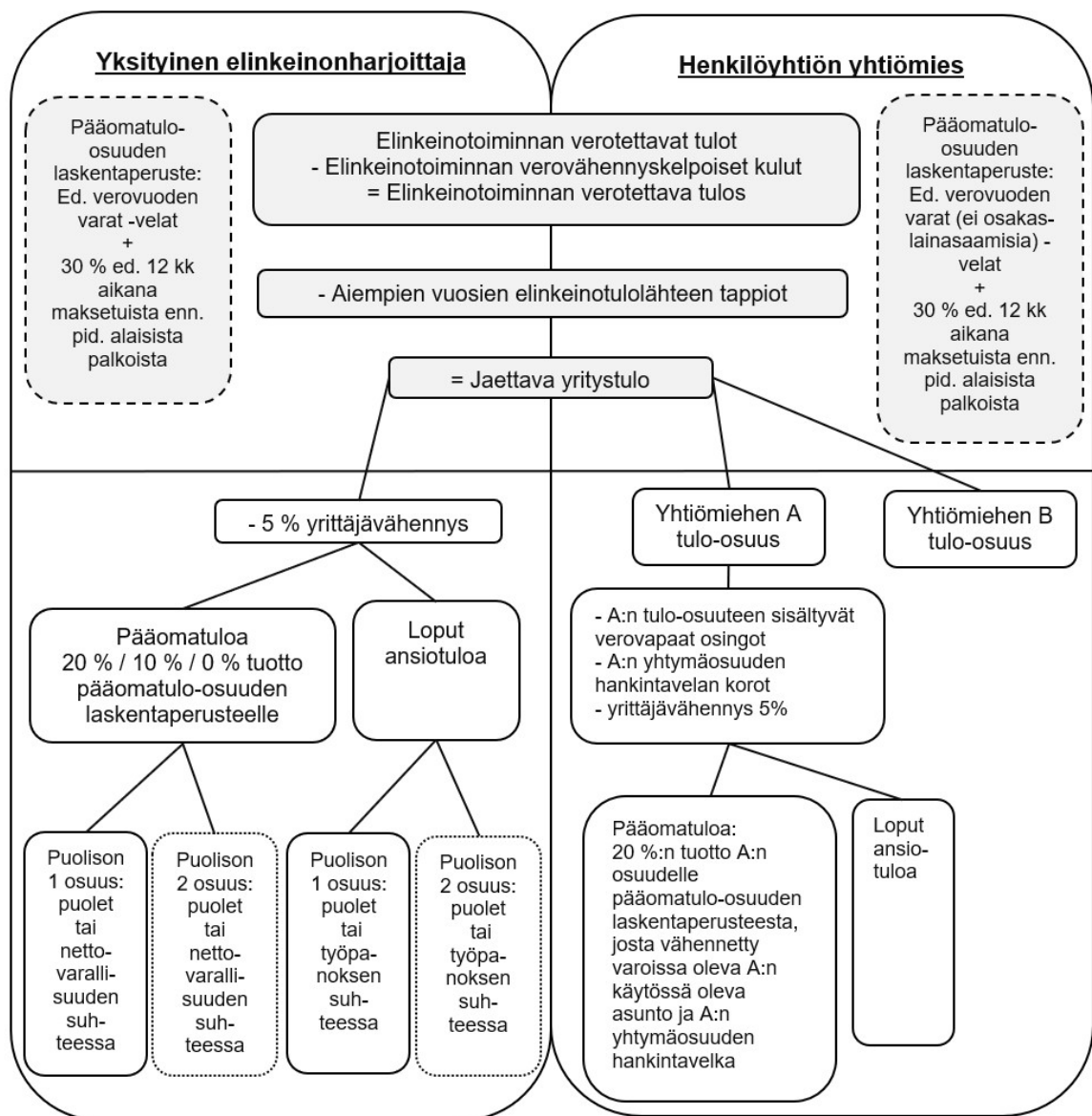
5 %:n yrittäjävähennys ennen jakoa pääoma- ja ansiotuloksi. Henkilöyhtiön yhtiömiehen kohdalla yrittäjävähennys vähennetään hänen tulo-osuudestaan. Yrittäjävähennystä koskevan hallituksen esityksen 176/2016 mukaan yhtiömiehen saamasta tulo-osuudesta vähennetään ensin korot ja verovapaat osingot ja sitten niiden jälkeen yrittäjävähennys, kuten kuviossa 2 on havainnollistettu. Tämän jälkeen tulo jaetaan ansio- ja pääomatuloksi.

Jaettavasta elinkeinotoiminnan yritystulosta on pääomatuloa se osuus, joka vastaa elinkeinotoimintaan edeltäneen verovuoden päättyessä kuuluneelle nettovarallisuudelle, henkilöyhtiön kohdalla kyseisen osakkaan osuudelle siitä, laskettua 20 prosentin vuotuista tuottoa. Jos elinkeinotoiminta on aloitettu kyseisen verovuoden aikana, pääomatulon osuus lasketaan tuon verovuoden päättyessä olevan nettovarallisuuden perusteella. Jos verotettavaan tuloon sisältyy elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen tai arvopapereiden luovutusvoittoja, nämä voitot katsotaan aina pääomatuloksi nettovarallisuuden määrästä riippumatta. (TVL 38§–40§.)

Jos tilikausi on lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, pääomatulo-osuuden prosenttimäärä kerrotaan kertoimella, joka on tilikauden pituus jaettuna 12 kuukaudella (Leppiniemi & Walden 2014, 155). Esimerkiksi 9 kuukauden pituiselta tilikaudelta pääomatuloa on $9/12 \times 20\% = 15\%$:n tuotto nettovarallisuudelle ja 18 kuukauden tilikaudelta $18/12 \times 20\% = 30\%$:n tuotto.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi vaatia, että pääomatuloksi katsotaan edellä mainitun 20 %:n sijaan vain 10 %:n vuotuinen tuotto nettovarallisuudelle tai että koko jaettava yritystulos verotetaan ansiotulona. Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja harjoittaa elinkeinoa yhdessä puolison kanssa, vaatimuksen pienemmästä pääomatulo-osuudesta pitää tulla molemmilta. Pääomatuloa on kuitenkin aina vähintään tuloon sisältyvien käyttöomaisuuskiinteistöjen tai -arvopapereiden luovutusvoittojen verran. (TVL 38§.) Tämä mahdollisuus valita pääomatuton määrä tuo joustavuutta tilanteisiin, joissa yksityisen elinkeinonharjoittajan koko verotettava yritystulo menisi pääomatuloksi, jolloin pääomatulon vero voi muodostua ansiotuloverotusta kovemmaksi. Koska yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa palkkaa itselleen (ks. kappale 3.2.2), valitsemalla pienemmän pääomatulon tuotto-prosentin, hän saa edes osan tulosta ansiotulona. (Leppiniemi & Walden 2014, 154–155.)

Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja harjoittaa elinkeinotoimintaa puolisonsa kanssa, ansio- tulo jaetaan sitten kuviossa 2 ilmenevällä periaatteella heidän kesken työpanoksen suhteessa, tai muun selvityksen puuttuessa tasan. Pääomatulo-osuus taas jaetaan sen mukaan, mikä osuus kummallakin puolisoilla on yhtiön nettovarallisuuteen, tai, niin ikään muun selvityksen puuttuessa, tasan puoliksi. (TVL 14§.)

Kuvio 2. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja vastuunalaisen henkilöyhtiön yhtiömiehen yritystulon jakautuminen pääoma- ja ansiotuloksi (mukaillen Tomperi 2018, 36;44)

Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen kohdalla jako pääoma- ja ansiotuloksi tapahtuu siten, että jos hänelle yhtiöjärjestyksessä määrätty tulo-osuus on jokin prosentuaalinen tuotto sijoitetulle pääomalle, tulo on kokonaan pääomatuloa, jos sovittu prosentuaalinen tuotto on enintään 20 %. Ylimenevä osuus verotetaan ansiotulona. Jos tulo-osuus on tietty osuus tilikauden tuloksesta, tulosta on silloin pääomatuloa 20 %:n tuotto äänettömän yhtiömiehen osuudelle nettovarallisuudesta ja loput ansiotuloa. (Leppiniemi & Walden 2014, 160.)

Jos henkilöyhtiöllä on henkilökohtaisen tulolähteen tuloja, kuten vaikkapa vuokratuloja, niiden tulo jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten pääomatulona (Verotieto Oy 2018, 89; TVL 40 §).

Koska pääomatulon verotus tapahtuu tasasuhteisella verokannalla (ks. kappale 3.5) ja ansiotulon verotus progressiivisella verokannalla (ks. kappale 3.6), yrityksen tahtotila voi olla pyrkiä kasvattamaan pääomatulon osuutta. Mm. yritystuloksesta, kunnan veroista ja vero- vähennyksistä kuitenkin riippuu, kumpi tulolaji on lopulta edullisempaa. (Leppiniemi & Walden 2014, 158.) Koska näillä yritysmuodoilla verotus tapahtuu yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa, lopulliseen verotukseen vaikuttavat lisäksi tulot ja vähennykset muista tulolähteistä (ks. kappale 3.1), joten myös nämä muut tulot vaikuttavat pääomatulon ja ansiotulon keskinäiseen edullisuuteen.

3.4 Nettovarallisuuden laskeminen

Verotettavan tulon jakaminen pääoma- ja ansiotuloon perustuu siis yrityksen elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen, kuten kappaleessa 3.3 on edellä selvitetty. Nettovarallisuuden laskennan periaatteet ilmenevät laissa varojen arvostamisesta verotuksessa 1142/2005 (jatkossa ArvL). Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja henkilöyhtiön nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yrityksen elinkeinotoiminnan varoista sen velat (ArvL 15 §). Nettovarallisuus saadaan laskettua pääosin taseen näyttämällä luvuilla, mutta tietyin poikkeuksin.

Käyttöomaisuuden, eli esimerkiksi kaluston arvoksi katsotaan lain mukaan verotuksessa poistamatta oleva arvo. Jos yritys on hyödyntänyt suunnitelman mukaisten poistojen ylittäviä EVL:n enimmäispoistoja, tulee poistoero vähentää taseen näyttämästä käyttöomaisuuden arvosta. Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon, josta on tehty mahdollinen epäkuranttiusvähennys. Rahoitusomaisuus arvostetaan nimellisarvoonsa luottotappioilla vähennettynä. (ArvL 3 §; Tomperi 2018, 32)

Jos yrityksellä on käyttöomaisuus- tai rahoitusomaisuusosakkeita tai sijoitusrahasto-osuuksia, ne arvostetaan joko yhteenlaskettuun hankintamenoon tai vertailuarvoon sen mukaan kumpi on suurempi. Vertailuarvo on julkisesti noteeratuilla arvopapereilla 70 % tilinpäätöspäivän päätöskurssista ja sijoitusrahastoilla 70 % käyvästä arvosta. (ArvL 3–4 §.)

Poikkeuksena muihin yhtiömuotoihin ovat yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoimintaan liittyvän pankkitilin varat, joita ei lueta nettovarallisuuteen. Syynä tähän on, että pankkitilin kerryttämä korko verotetaan lähdeverosta annetun lain perusteella, ei siis tuloverolain, ja täten tilillä olevia rahoja ei huomioida tuloverotuksessa. (Verohallinto 2018b.)

Yrityksen velat arvostetaan nimellisarvoonsa. Velkoihin ei lueta yrityksen omaa pääomaa eikä verotusperusteisia varauksia (ks. kappale 3.5). Velaksi ei katsota myöskään laskennallista verovelkaa. (ArVL 2§–15§.)

Jos henkilöyhtiöllä on saamia yhtiömiehiltään, niitä ei lueta yhtiön elinkeinotoiminnan varoihin, eli niitä ei lasketa lainkaan mukaan yrityksen nettovarallisuuteen (ArVL 15 §). Jos elinkeinotoiminnan varoihin sisältyy sellainen asunto, joka on verovuoden aikana ollut yhtiömiehen omana tai hänen perheensä asuntona tai jos yhtiömiehellä on korollista velkaa, joka on käytetty hänen yhtiöosuutensa hankkimiseen, nämä vähennetään lisäksi hänen osakaskohtaisesta nettovarallisuusosuudestaan, kuten kuviossa 2 on havainnollistettu (TVL 41§.).

Elinkeinotoiminnan varoihin ei lueta yksityistalouden varoja. Jos yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on omaisuutta, joka on sekä yksityispuolen että yritystoiminnan käytössä, ne luetaan yrityksen varoihin silloin, jos käytöstä yli 50 % liittyy elinkeinotoimintaan. Tyypillistä tällaista omaisuutta on esimerkiksi auto tai asunto, josta liiketoimintaa harjoitetaan. Jos auton käytöstä yli 50 % liittyy elinkeinotoimintaan, se luetaan yrityksen varoihin, jos taas vaikkapa asunnosta vain alle 50 % liittyy elinkeinotoimintaan, sitä ei lueta lainkaan elinkeinotoiminnan varoihin. (Verohallinto 2018b.)

Sama periaate yksityisvarojen huomiottajättämisestä koskee henkilöyhtiöitäkin. Kuten edellä on kerrottu, henkilöyhtiön varoissa voi kuitenkin olla osakkaan käytössä oleva asunto, joka luetaan yrityksen nettovarallisuuteen, mutta se silloin vähennetään kyseisen osakkaan nettovarallisuusosuudesta. Myös työntekijälle työsuhdeasuntona tai työntekijälle vuokrattuna oleva asunto luetaan elinkeinotoiminnan varoihin. (Verohallinto 2018c.) Elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen ei kuitenkaan tulolähde-erottelun vuoksi lueta sellaisia varoja, jotka sisältyvät henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Näitä ovat esimerkiksi ulkopuolisille vuokratut asunnot. (Tomperi 2018, 31.)

Tulolähdejako tulee muistaa myös arvopapereiden kohdalla. Kuten kappaleessa 3.1 mainittiin, arvopapereiden tulolähteen määrittely elinkeinotoiminnan ja muun tulolähteen välillä on häilyvää ja sama problematiikka liittyy täten myös nettovarallisuuslaskentaan. Lähtökohtana voidaan henkilöyhtiön kohdalla pitää kuitenkin sitä, että jos arvopapereihin sijoitetut rahat ovat elinkeinotoiminnan tulosta, arvopaperit kuuluvat elinkeinotoiminnan tulolähteeseen (Verotieto Oy 2018, 47).

Yksityisillä elinkeinonharjoittajilla sekä henkilöyhtiöillä nettovarallisuuslaskentaan vaikuttavat taseen näyttämän varallisuuden lisäksi myös maksetut palkat. Kun tulosta lasketaan

pääomatulo-osuus, nettovarallisuuteen lisätään TVL 41 § mukaan 30 prosenttia verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen elinkeinotoiminnan ennakonpidätyksen alaisten palkkojen määrästä. Tässä työssä kutsutaan jatkossa summaa, joka muodostuu nettovarallisuudesta ja 30 %:sta palkkoja, pääomatulo-osuuden laskenta-perusteeksi.

Kyseistä lainkohtaa koskevan hallituksen esityksen 105/1996 mukaan tämän lisäyksen tarkoitus on tasapuolistaa pääomavaltaiten ja työvaltaisten yritysten keskinäistä asemaa nettovarallisuuteen perustuvan jaon lähtökohtaisesti suosiessa pääomavaltaita aloja. Näin nettovarallisuutta saadaan suuremmaksi työvaltaisilla aloilla. Esityksen mukaan tällä ennakoitiin olevan myös työllistävä vaikutus. Koska vuokratyöntekijöiden kohdalla käyttäjäyritys ei maksa vuokratyöntekijöiden ennakonpidätyksen alaisia palkkoja (ks. kappale 2.1.1), eivätkä vuokratyöntekijöille maksetut vastikkeet ole näitä lain tarkoittamia palkkoja, vuokratyöstä maksettuja kuluja ei huomioida nettovarallisuutta kasvattavina erinä.

3.5 Pääomatulon verotus

Pääomatuloa on TVL:n 32 §:n mukaisesti omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto sekä muu omaisuuden kerryttämä tulo. Pääomatuloa on esimerkiksi jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus (ks. kappale 3.3), korkotulo, tietyt osinkotulot, vuokratulo, henkivakuutuksen tuotto, metsätalouden pääomatulo, maa-aineksista saadut tulot ja luovutusvoitto.

Pääomatuloa verotetaan suhteellisella verokannalla, joka vuonna 2018 on 30 % 30.000 euroon saakka ja ylimenevältä osalta 34 %. Pääomatulovero on valtion perimää veroa. (Verotieto Oy 2018, 9.)

Verovelvollinen luonnollinen henkilö saa tehdä pääomatuloistaan henkilökohtaisessa verotuksessa tiettyjä vähennyksiä, mutta selvennyksenä todettakoon, että luonnollisestikaan niitä kuluja, jotka on vähennetty jo yrityksen verotuksessa, ei voi uudelleen vähentää. Pääomatuloista on oikeus vähentää tulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. Vähennyskelpoisia ovat mm. arvopapereiden ja arvo-osuuksien hoidosta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot, jos ne verovuonna ylittävät 50 euron omavastuuosuuden. Ulkomaan rahan määräisestä tulonhankkimisvelasta aiheutuva kurssitappio on vähennyskelpoinen. (TVL 54–54b §.) Jos verovelvollinen on hankkinut veronalaisen tulon hankkimista varten lainan, sen korot ovat vähennyskelpoisia. Oman tai perheen vakituiseen asunnon hankkimiseen tai peruskorjaukseen hankitun velan koroista on vähennyskelpoisia vain osa: vuonna 2018 35 % ja 2019 25 % koroista. (TVL 58 §.) Näin ollen vuokrattavaksi

hankitun sijoitusasunnon korot ovat täysin vähennyskelpoisia, mutta oman asunnon vain osittain. Normaaleihin elantomenoihin tai henkilökohtaiseen käyttöön tulevan omaisuuden kuten kesämökin, veneen tai lomamatkan hankkimiseen otettujen velkojen korot eivät ole vähennyskelpoisia. Jos omaisuus on sekä tulonhankkimiskäytössä että omassa käytössä, myös korkojen vähennyskelpoisuus katsotaan käytön suhteessa. Jos omaisuuden käyttötarkoitus muuttuu, vähennysoikeuskin muuttuu. (Andersson ym. 2016, 202–207.)

Jos käy niin, että verovelvollisen veronalaiset pääomatulot ovat pienemmät kuin hänen vähennyskelpoiset tulonhankkimis- ja korkomenot ja mahdolliset saman tulolähteen tappiot, erotus on TVL 60 §:n mukaisesti pääomatulolajin alijäämää. Euromääräisestä alijäämästä lasketaan pääomatuloveroprosentin mukainen alijäämähyvyitys, jonka enimmäismäärä on 1.400 euroa. Tämä alijäämähyvyitys vähennetään ansiotulosta maksettavasta verosta. Alijäämähyvityksen enimmäismäärää korotetaan joko verovelvollisen tai hänen puolisonsa osalta 400 eurolla, jos heillä on elätettävänä alaikäinen lapsi, ja 800 eurolla, jos lapsia on kaksi tai useampia. Jos pääomatulolajin alijäämä on syntynyt ensiasunnon hankintavelan koroista, alijäämästä laskettavan prosenttiosuuden määrää korotetaan kahdella prosenttiyksiköllä. (TVL 131§.) Jos perheessä on vanhemmat ja kaksi alaikäistä lasta, enimmäisaliijäämähyvyitys on perheeltä 3.600 euroa ja tämän kokoinen hyvitys edellyttää sitä, että pääomatulojen ja -menojen erotus on 12.000 euroa. Jos koko alijäämää ei voida verovuonna vähentää alijäämähyvityksenä, vähentämättä jäänyt osa vähennetään pääomatuloista seuraavien 10 vuoden aikana. (Verotieto Oy 2018, 10.)

3.6 Ansiotulon verotus

Ansiotuloa on TVL 61 §:n mukaisesti muu tulo kuin pääomatulo. Ansiotuloa on esimerkiksi työsuhteessa saatu palkka ja eläke tai niihin rinnastettavat tulot sekä tällaisten tulojen sijasta saadut etuudet. Ansiotuloa on myös ansiotulona verotettava yritystulos ja henkilöyhtiöosakkaan tulo-osuus (ks. kappale 3.3) sekä jotkin osingot. Veroa ansiotulosta maksetaan TVL:n (124§–130§) mukaisesti valtiolle, kunnalle sekä seurakunnalle. Valtion tulovero on progressiivista ja vuoden 2018 asteikko on kuvattu taulukossa 3.

Taulukko 3. Valtion tuloveroasteikko 2018 (Verohallinto 2018d)

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulo-osasta, %
17.200 – 25.700	8,00	6,00
25.700 – 42.400	518,00	17,25
42.400 – 74.200	3.398,75	21,25
74.200 –	10.156,25	31,25

Kunnan veroprosentti vaihtelee kunnittain. Vuonna 2018 kunnan tulovero oli alimmillaan 16,50 % ja ylimmillään 22,50 % keskiarvon ollessa 19,86 %. Evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen seurakunnan tuloveroprosentti vaihtelee myös kunnittain. (Verohallinto 2017b.) Kirkolle suoritettava kirkollisvero lasketaan kunnallisverotuksessa verotettavista tuloista (Laki evankelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle 1013/2012 1§; Laki ortodoksisesta kirkosta 985/2006 77§). Evankelis-luterilaisen seurakunnan tulovero oli vuonna 2018 alimmillaan 1 % ja ylimmillään 2 %, keskiarvon ollessa 1,68 %. Ortodoksisen seurakunnan veroprosentti vuonna 2018 oli 1,75–2,20% keskiarvon ollessa 1,96 %. (Verohallinto 2017b.)

Ansiotuloista tehdään verotuksessa monenlaisia vähennyksiä, joista osan verottaja tekee jo viran puolesta, eli ilman erillistä pyyntöä. Vähennysten tekojärjestystä kuvataan taulukossa 4. Eri tulolähteistä (ks. kappale 3.1) saatujen ansiotulojen yhteenlasketusta summasta vähennetään ensin tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvat menot eli luonnolliset vähennykset, ja erotus on puhdas ansiotulon määrä. (Verotieto Oy 2018, 9–10).

Taulukko 4 Ansiotulosta tehtävien vähennysten järjestys (mukaillen Verohallinto 2018e)

Ansiotulot	
- luonnolliset vähennykset	
= Puhdas ansiotulo	
Kunnallisverotus	Valtionverotus
- kunnallisverotuksen vähennykset	- valtionverotuksen vähennykset
= Kunnallisverotuksen verovuoden tulo	=Valtionverotuksen verovuoden tulo
- tappiot	- tappiot
= Kunnallisverotuksen verotettava tulo	= Valtionverotuksen verotettava tulo

Esimerkki luonnollisesta vähennyksestä on verohallinnon viran puolesta tekemä TVL:n 95 §:n mukainen 750 euron, kuitenkin enintään palkkatulojen suuruinen tulonhankkimisvähennys. Vähennys voidaan tehdä vain palkkatuloista (Verohallinto 2018f). Koska yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa itselleen palkkaa, hän ei voi tehdä tuota vähennystä yrityksen tuottamista tuloistaan. Jos yrittäjällä on palkkatuloja muualta, vähennyksen voi tehdä. Muita esimerkkejä luonnollisista vähennyksistä ovat työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut, joita voi vaatia vähennettäväksi täysimääräisesti. Nämä voidaan vähentää mistä tahansa ansiotulosta. (Verohallinto 2018f.)

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset voidaan vähentää, jos ne ylittävät 750 euron omavastuuosuuden. Enimmäisvähennys on 7000 euroa. Vähennys lasketaan halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan, eli käyttäen lähtökohtaisesti julkisen

kulkuneuvon hintaa. (TVL 93 §.) Myös työasuntovähennystä voi saada, jos verovelvollinen on työpaikkansa sijainnin vuoksi joutunut vuokraamaan käyttöönsä toisen asunnon ja vakituinen asunto sijaitsee yli 100 kilometrin päässä työasunnolta ja työpaikasta (TVL 95a§).

Puhtaasta ansiotulosta on oikeus vähentää sekä valtion- että kunnallisverotuksessa mm. lakisääteinen työntekijän eläkemaksu, sairausvakuutuksen päivärahamaksu sekä pakollisen eläkevakuutuksen maksut, jollei niitä ole vähennetty jo elinkeinotulosta (TVL 96§). Yrittäjältä peritään verotuksen yhteydessä sairausvakuutusmaksu, joka normaalilla palkansaajalla sisältyy verokortin mukaiseen veroprosenttiin. Maksu perustuu eläkelaitoksen yrittäjälle vahvistamaan YEL-työtuloon. Yrittäjät eläkevakuutetaan pääsääntöisesti yrittäjän eläkelain 1272/2006 mukaisesti työeläkeyhtiössä tai eläkekassassa ja eläkelaitos vahvistaa yrittäjälle hänen antamiinsa tietoihin, yrittäjän toimintaolosuhteisiin ja Eläketurvakeskuksen ohjeisiin pohjautuvan, yrittäjän työpanosta vastaavan YEL-työtulon. Tästä vahvistetusta työtulosta yrittäjältä peritään sairaanhoitomaksu, joka on vuodesta 2017 alkaen ollut 0 % sekä päivärahamaksu, joka vuonna 2018 on normaalin palkansaajan 1,53 % lisättynä yel-yrittäjän päivärahamaksun 0,17 prosenttiyksikön korotuksella, ollen näin yhteensä 1,7%. (Verohallinto 2018g.) Tämä verotuksen yhteydessä perittävä sairausvakuutusmaksu vähennetään siis sekä valtion että kunnan verotettavaa tulosta laskettaessa.

Kunnallisverotuksessa ansiotuloista vähennetään ansiotulovähennys ja perusvähennys (Verotieto Oy 2018, 9–10). Ansiotulovähennyksen voi saada mm. palkkatulosta tai yritystulon ansiotulo-osuudesta. Se annetaan puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa ja vähennys määräytyy seuraavasti: Vähennys on 51 % vähennykseen oikeuttavien tulojen 2.500 euroa ylittävältä osalta 7.230 euroon saakka ja sen ylittävältä osalta 28 % enimmäismäärän ollessa 3570 euroa. Jos puhdas ansiotulo on yli 14.000, edellä mainittua vähennystä pienennetään 4,5 %:lla 14.000 euron ylittävältä ansiotulon osuudelta. (TVL 105 a §.) Jos puhtaat ansiotulot ovat yli 93.333 euroa, ansiotulovähennystä ei myönnetä lainkaan (Verohallinto 2018h). Ansiotulovähennys sekä seuraavaksi kuvattavat perusvähennys sekä työtulovähennys löytyvät taulukkomuotoon kuvattuna kuvasta 1 kappaleesta 4.3.

Kunnallisverotuksessa on mahdollista saada perusvähennystä, jonka enimmäismäärä on 3.100 euroa. Jos puhdas ansiotulo kaikkien aiempien vähennysten jälkeen on enintään 3.100 euroa, tuloista vähennetään koko summa. Ansiotulojen 3.100 euroa ylittävältä osalta vähennystä pienennetään 18 %:lla. (TVL 106 §) Jos ansiotulot ovat yli 20.322 euroa, vähennystä ei saa (Verohallinto 2018h).

Lisäksi eläkkeensaajat voivat saavat eläketulovähennyksen tuloistaan sekä valtion että kunnan verotuksessa. Invalidivähennystä voivat saada valtion ja kunnan verotuksessa tuloista tai suoraan verojen määrästä sairauden, vian tai vamman vuoksi pysyvän 30-100 %:n haitta-asteen omaavat verovelvolliset (TVL 100§–104§, 126§.) Myös opintorahaa saaneet sekä opintolainaa lyhentäneet voivat olla oikeutettuja saamaan tietyin edellytyksin vähennyksiä tuloistaan tai suoraan veroista (TVL 105§, 127§).

Valtionverotuksessa suoraan veron määrästä vähennetään työtulovähennys. Työtulovähennystä voi saada veronalaisten palkkatulojen, suoritetusta työstä saatujen ansiotulojen, ansiotulona verotettavan osingon sekä yritystulon ansiotulo-osuuden perusteella. Vähennys lasketaan puhtaan ansiotulon perusteella. Vähennys tehdään valtion verosta ja jos vero ei riitä vähennyksen tekemiseen, vähennys tehdään kunnallisverosta, kirkollisverosta ja sairausvakuutusmaksusta. Vähennys on 12 % ansiotulojen 2.500 euroa ylittävältä osalta enimmäismäärän ollessa 1.540 euroa. Jos ansiotulot ovat yli 33.000 euroa, vähennystä pienennetään 1,65 %:lla tuon 33.000 euroa ylittävältä osalta. (TVL 125 §.) Jos ansiotulot ovat yli 127.000 euroa, vähennystä ei saa (Verohallinto 2018h).

Jos verovelvollinen on teettänyt käyttämässään asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tavanomaisia kotitalous-, hoiva-, hoito-, kunnossapito- tai perusparannustöitä, hänen on mahdollista saada tietyin edellytyksin maksamistaan palkoista sivukuluineen tai työkorvauksista kotitalousvähennystä, jos nämä vähennyksiin oikeuttavat kulut ylittävät 100 euron omavastuun. Vähennys tehdään suoraan veron määrästä. (TVL 127 a§–127 b§.)

Tässä kappaleessa mainitut vähennykset tehdään vain ansiotuloista, joten niitä hyödyntääkseen verovelvolliselle tulisi kertyä ansiotuloa. Kuten kappaleesta 3.3 ilmeni, voi olla tilanteita, jolloin koko yritystulo menee verotettavaksi pääomatulona, jolloin vähennyksiä ei voi hyödyntää, ellei yrittäjällä ole ansiotuloa muuta kautta.

18 vuotta täyttäneet verovelvolliset ovat lisäksi velvollisia maksamaan yleisradioveroa. Myös yhteisöt maksavat yleisradioveroa, jos verotettava tulos ylittää 50.000 euroa. (Laki yleisradioverosta 484/2012 2§–3§.) Koska henkilöyhtiöt eivät ole yhteisöjä vaan yhtymiä, ne eivät yrityksinä maksa yleisradioveroa vaan yleisradiovero lasketaan yhtiön osakkaille henkilökohtaisen verotuksen puolella. Henkilön yleisradioveron määrä on 2,5 % puhtaan ansiotulon ja puhtaan pääomatulon yhteismäärän 14.000 euroa ylittävästä osasta. Vero on vuonna 2018 enintään 163 euroa. Yrittäjien kohdalla veron laskentaperusteena käytetään yel-työtuloa, jos se on edellämainittuja yhteenlaskettuja puhtaita ansio- ja pääomatuloja suurempi. (Laki yleisradioverosta 2§.)

4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin talven 2018–2019 aikana. Tässä kappaleessa kuvaillaan alkuun tutkimusmenetelmän valinta ja aineistonkeruun tapa. Tutkimus sisälsi verojen laskentaa, joten kappaleessa kuvataan myös, kuinka tämän työn viitekehysten kappaleen 3 mukaiset periaatteet muokattiin laskentamuotoon ja kuinka verolaskelmat tehtiin. Kappaleen viimeisessä osiossa kuvataan tutkimuksen tulokset.

4.1 Tutkimusmenetelmän ja -aineiston valinta

Tutkimusongelmana oli selvittää, onko oma tai vuokrahenkilökunta yksityiselle elinkeinonharjoittajalle tai henkilöyhtiön yhtiömiehelle verotuksellisesti edullisempaa, jos työn varsinainen kokonaiskustannus ei vaihtoehtojen välillä muutu, eli pitäisikö verotus työllistämispäätöksiä tehdessä ottaa huomioon. Alaongelmina oli tutkia vaikuttaako yrityksen verotettava tulos, nettovarallisuus tai palkkojen eli työn kustannuksen suuruus jommankumman vaihtoehdon verotukselliseen edullisuuteen, ja mikäli veroissa on eroja, ovatko ne olennaisia. Työn tavoitteena oli saada yleiskuva mahdollisista verojen eroista eri kokoisilla toimijoilla.

Koska aiheesta ei löytynyt aiempia opinnäytetöitä ja tavoitteena oli saada yleiskuva verotuksen mahdollisista eroista, tuloksia ei haluttu saada vain muutamasta tapauksesta ja tutkimusotteeksi valittiin näin kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Tutkimusstrategiaksi valittiin kokeellinen tutkimus, joka soveltuu käytettäväksi silloin, kun tutkitaan jonkin tutkitavan muuttujan vaikutusta toiseen muuttujaan vakioimalla muut tekijät (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 2009, 134; Heikkilä 2014, 19).

Tutkimuksen perusjoukko olivat suomalaiset yksityiset elinkeinonharjoittajat ja henkilöyhtiöt, joiden elinkeinotoiminnassa syntyy positiivista verotettavaa tuloa. Oli alusta asti selvää, että ei voida tehdä kokonaistutkimusta, vaan kyse olisi otantatutkimuksesta. Kun ei tehdä kokonaistutkimusta, tulee tehdä valinta kuinka kattavaa ja edustavaa otosta tavoitellaan. Otoksen tulee olla pienoiskuva perusjoukosta, eli sen tulee tutkittavilta ominaisuuksiltaan vastata perusjoukkoa. (Heikkilä 2014, 31.) Tutkimukseen tarvittiin tietoja näiden yritysmuotojen verotettavasta tulosta, nettovarallisuudesta ja maksettujen palkkojen tai työn kustannuksen määrästä.

Työhön ryhdyttäessä pohdittiin, tullaanko aineisto keräämään itse, voidaanko hyödyntää valmista eli sekundääristä aineistoa tai voitaisiinko laskelmat tehdä kuvitteellisilla luvuilla. Tutkimuksessa on hyvä valita mahdollisimman taloudellinen ja tarkoituksenmukainen tapa

toimia (Hirsjärvi ym. 2009, 186). Aikaa ja resursseja ei ole järkevää käyttää sellaiseen, joka ei tuota tutkimusongelman tai tavoitteen kannalta hyödyllistä tietoa.

Olisi voitu kerätä tietoja olemassa olevien yritysten tunnusluvuista, eli tuloksesta, nettovarallisuudesta ja palkoista tai vuokratyön kuluista, sekä toteutuneesta verotuksesta ottamalla yhteyttä yrityksiin tai vaikkapa kaupparekisteriin. Näillä tiedoilla ei kuitenkaan olisi voitu vielä kattaa tutkimusongelmaa, koska valitun yrityksen toteutuneilla luvuilla verot eri työllistämistavoilla olisi joka tapauksessa pitänyt laskea itse. Tässä aineistonkeruussa ongelmana olisi ollut myös riittävän edustavan yritysotoksen löytäminen ja valinta. Tahdottiin kuitenkin käyttää tutkimuksessa todellisiin yrityksiin perustuvaa aineistoa, joiden perusteella laskelmat tehdään, joten myös täysin kuvitteelliset luvut hylättiin tutkimuksen validiteetin nimissä.

Kävi ilmi, että tilastokeskuksen ja verohallinnon yhdessä toteuttamasta julkisesta tilastotietokannasta (Verohallinnon tilastotietokanta) oli löydettävissä yritysten verotettavaan tulokseen, nettovarallisuuteen ja maksettuihin palkkoihin liittyvät, yritysten tuloslaskelma- ja tasetietoihin perustuvat tilastot. Vuokratyön kuluja ei tilastoista löytynyt, mutta koska tutkimuksen perusolettamana pidettiin sitä, että työn kokonaiskustannus pysyy työllistämismuodosta riippumatta samana, voitiin laskelmissa käyttää pohjana maksettuja palkkoja. Sekundääriaineistoa käytettäessä tulee aina pohtia niiden luotettavuutta (Hirsjärvi ym. 2009, 189). Verohallinnon ja tilastokeskuksen tilastotietokantaa (jatkossa verohallinnon tilastotietokanta) voitaneen viranomaislähteenä pitää varsin luotettavana. Koska tavoitteena oli saada yleiskuva mahdollisista verojen eroista eri kokoisilla toimijoilla, katsottiin että yritysten kontaktointi ei tutkimuksen tavoitteen kannalta ollut välttämätöntä ja päätettiin edetä verohallinnon tilastotietokannan tiedoilla.

Aineistovalinta tarkoitti kuitenkin sitä, että mahdolliset yrittäjän muut tulot tai vähennykset sekä toimintavarauksen verovaikutus rajattiin tarkastelun ulkopuolelle. Toimintavarauksen validiin tutkimukseen katsottiin tarvittavan aineistoa todellisten yrityksiä useamman vuoden mielellään vaihtelevasta tuloskehityksestä. Toimintavarauksen hyöty kun perustuu tuloksen tasaamiseen eri vuosien välillä (ks. kappale 3.2.3). Tällaisten yritysten etsiminen ja tavoittaminen ilman toimeksiantajaa ei opinnäytetyön aikataulun puitteissa ollut realistista.

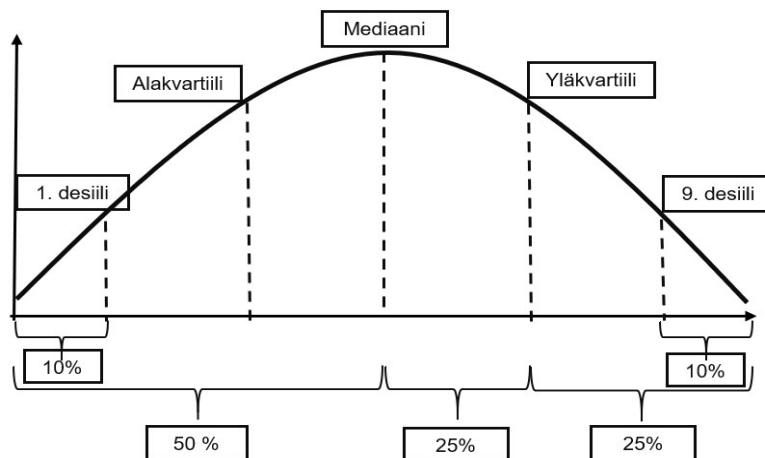
Tutkimus koostui neljästä vaiheesta:

1. Otoksen valinta
2. Verolaskentaexcelin teko
3. Verolaskemien teko valituilla tutkimuspisteillä
4. Tulosten koonti analysoitavaan muotoon

4.2 Otoksen valinta

Tutkimuksen muuttujat, verotettava tulos, nettovarallisuus sekä maksetut palkat, ovat suhteasteikon taseisia, jatkuvia muuttujia, eli ne voivat saada mitkä tahansa arvot tietyltä väliltä (Heikkilä 2014, 82–98). Koska tutkimusongelmana oli selvittää verotuksen eroja erikoisilla yrityksillä, otoksen valinta muuttujien arvojen jakauman sijaintiluvuista katsottiin sopiviksi. Suhteasteikollisille muuttujille soveltuvat sijaintitunnusluvut ovat moodi, mediaani, keskiarvo ja fraktiilit (Heikkilä 2014, 90). Keskiarvo saadaan jakamalla havaintoarvojen summa havaintojen lukumäärällä ja mediaani on suuruusjärjestykseen asetettujen havaintojen keskimäinen. Fraktiilit jakavat havainnot keskenään yhtä suuriin osiin. Fraktiileja ovat kvartiilit, jotka jakavat muuttujan arvot neljään osaan, kvintiilit viiteen, desiilit kymmenesosiin ja persentiilit sadasosiin. Moodi taas kuvaa aineiston tyypillisintä arvoa. (Heikkilä 2014, 82–85.)

Verohallinnon tilastotietokannasta löytyi tutkimuksen alaongelmien muuttujien sijaintiluvuista mediaani, keskiarvo, ylä- ja alakvartiilit sekä ensimmäinen ja yhdeksäs desiili. Fraktiileja havainnollistaa kuvio 3 (havainnekuva, ei mittakaavassa), josta ilmenee, että näiden tunnuslukujen avulla saadaan muuttujien arvot pisteissä, joiden alapuolella on 10 %, 25 %, 50 %, 75 % ja 90 % esiintymistä.

Kuvio 3. Verohallinnon tilastojen sijaintiluvut kuvaajalla. (Mukaiillen Heikkilä 2014, 84-85).

Työtä tehdessä pohdittiin, onko tarpeen saada tarkempaa tietoa ylimmästä ja alimmasta desiilistä tai esimerkiksi jakauman korkeimmasta ja alimmasta arvosta. Vaikka moodin tunnistaminen ei ollut välttämätöntä, koska tutkimuksessa ei haettu tyypillisintä tapausta verojen suhteen, tutkimuksen validiteetin nimissä katsottiin aiheelliseksi arvioida, osuuko moodi kuitenkin tutkittavien pisteiden väliin. Kappaleissa 4.2.1–4.2.3 olevista taulukoista 5–9 nähdään, että kaikkien muuttujien kohdalla keskiarvo on mediaania suurempi. Tämä

viittaa oikealle vinoon jakaumaan, jossa tyyppiarvo on keskiarvon alapuolella (Heikkilä 2014, 89). Moodi voisi periaatteessa osua alimpaan desiiliin, mutta taulukoista 5–9 ilmenee, että muuttujien 1. desiili on jo sen verran lähellä nolaa, että sen jakaminen osiin ei olisi tutkimuksen tavoitteen kannalta olennaista. Näin voitiin todeta, että verohallinnon tilastotietokannasta suoraan saatavilla luvuilla saataisiin riittävän kattavat tunnusluvut tutkimuksen tekemiseen.

4.2.1 Verotettava tulos

Ensimmäisenä tarkasteltavana muuttuja oli verotettava tulos. Verohallinnon tilastotietokannasta löytyi yksityisiä elinkeinonharjoittajia ja henkilöyhtiöitä koskevia tietoja elinkeinovero-osion alta sekä henkilöasiakkaiden tulovero-osioista. Koska yksityisten elinkeinonharjoittajien sekä henkilöyhtiöiden tulos verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona (ks. kappale 3.3), tulosluvut haettiin henkilöasiakkaiden tulovero-osioista. Tietokannassa päätettiin rajaamaan tuloksia YEL-vakuutettuihin henkilöihin.

Taulukko 5. Liikkeen- ja ammatinharjoittajien elinkeinotoiminnan tulo verovuosina 2014–2016. (Verohallinnon tilastotietokanta, Henkilöasiakkaiden tulovero, YEL-vakuutettujen tulot, vähennykset ja verot tulonsaajaryhmittäin. 8.12.2018)

	Liikkeen- ja ammatinharjoittajien elinkeinotoiminnan tulo kaikki tuloluokat yhteensä						
Vero- vuosi	Saajien luku- määrä	Keski- arvo	Mediaani	Ala- kvartiili	Ylä- kvartiili	1. desiili	9. desiili
2014	64 690	36 395	27 315	17 336	42 770	11 906	65 047
2015	63 925	37 134	27 800	17 661	43 639	12 052	66 205
2016	63 619	37 659	28 242	17 911	44 232	12 294	67 513

Taulukosta 5 ilmenee, että yksityisten elinkeinonharjoittajien elinkeinotoiminnan tuloksen mediaani on verovuosina 2014–2016 ollut noin 27.000–28.000€, ensimmäinen desiili noin 12.000€ sekä yhdeksäs desiili noin 65.000–68.000€. Taulukosta 6 ilmenee, että vastuunalaisille yhtiömiehille henkilöyhtiöstä jaetun elinkeinotoiminnan tulon mediaani verovuosina 2014–2016 on ollut noin 32.000–34.000€, ensimmäinen desiili noin 14.000€ ja yhdeksäs desiili noin 73.000–76.000€.

Taulukko 6. Vastuunalaisten yhtiömiesten elinkeinotoiminnan tulo verovuosina 2014–2016. (Verohallinnon tilastotietokanta, Henkilöasiakkaiden tulovero, YEL-vakuutettujen tulot, vähennykset ja verot tulonsaajaryhmittäin. 8.12.2018)

Vero- vuosi	Jaettu elinkeinotoiminnan tulo vastuunalaisille yhtiömiehille kaikki tuloluokat yhteensä						
	Saajien luku- määrä	Keski- arvo	Mediaani	Ala- kvartiili	Ylä- kvartiili	1. desiili	9. desiili
2014	14 671	40 163	32 062	20 559	49 174	13 680	73 068
2015	13 730	40 948	32 750	20 768	49 991	13 855	74 007
2016	12 857	41 486	33 662	21 356	51 014	14 009	75 997

Tilaston lisätiedoista ilmenee, että taulukossa ovat mukana sellaiset elinkeinonharjoittajat ja yhtiömiehet, joiden elinkeinotoiminnan tulo verovuoden aikana on vähintään 10.000€. Yhtiömuodoissa on varmasti myös tappiota tekeviä ja toisaalta niitä, joilla ei ole mainittuina vuosina ollut kovin aktiivista toimintaa. Tutkimuksen rajauksen kannalta nämä negatiivista tulosta tai hyvin pientä tulosta tekevät voitiin kuitenkin jättää ulkopuolelle.

Koska tiedot otettiin henkilöverotuksen puolelta, henkilöyhtiöiden tulo on jo yhtiömiehelle jaettu, eli sitä ei enää tutkimuksessa jaettu tulo-osuuksiksi (ks. kappale 3.3).

Taulukon ottohetkellä vuoden 2017 lukuja ei vielä ollut saatavilla, mutta taulukoista nähdään, että eri mittauspisteiden luvut pysyvät eri vuosien välillä hyvin liki toisiaan, ero samassa sijaintiluvussa eri vuosien välillä on muutamia tuhansia. Työn tekijän työkokemuksen perusteella 9. desiili, eli 65.000–76.000€ vaikutti vielä melko alhaiselta, joten pureuduttiin vielä tuloluokkiin jaettuun aineistoon. Kuvioon 5 on tuotu kuvaajalle verovelvollisten lukumäärä tuloluokittain jaoteltuna. Ylemmät kuvaajat koskevat yksityisiä elinkeinonharjoittajia ja alemmat pisteittäiset kuvaajat henkilöyhtiön yhtiömiehiä. Kuvaajasta nähdään ensinnäkin se, että tuloluokitellut saajamäärät ovat kolmen vuoden aikana jakautuneet hyvin samalla tavalla ja toisaalta se, että suurin osa verovelvollisista kuuluu molemmissa ryhmissä tuloluokkiin 25.000–35.000€ ja 35.000–55.000€. Nämä yleisimmät tuloluokat sisältyvät taulukoiden 5 ja 6 tunnuslukuväleihin. Saajia löytyy kuitenkin myös ylemmistä tuloluokista, joskin pienempiä määriä.

Kuvio 5. Yksityisten elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden yhtiömiesten lukumäärät tuloluokittain verovuosina 2014–2016 (Verohallinnon tilastotietokanta, Henkilöasiakkaiden tulovero, YEL-vakuutettujen tulot, vähennykset ja verot tulonsaajaryhmittäin. 15.12.2018)

Taulukoiden 5 ja 6 tietojen perusteella päätettiin asettaa verotettavan tuloksen mittauspisteiksi kymmentuhatluvut välillä 10.000–80.000€, jolloin saadaan katettua oikeastaan kaikki mainitut sijaintiluvut. Tuloluokittaiseen jakoon perustuvan kuvan perusteella päätettiin ottaa mittauspisteiksi myös kaksikymmentuhatluvut välillä 100.000–140.000€, jotta mukaan saadaan myös hieman suurempaa tulosta tekevät.

4.2.2 Nettovarallisuus

Toinen otanta tehtiin elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden nettovarallisuudesta, joka toimii perustana verotettavan tuloksen jaolle pääomatuloksi ja ansiotuloksi (ks. kappale 3.3–3.4). Nettovarallisuus voi olla positiivinen tai negatiivinen.

Taulukoihin 7 ja 8 on koottu tilastotietokannasta yksityisten elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden positiivisten ja negatiivisten nettovarallisuuksien sijaintiluvut. Verovuosina 2014–2016 yksityisten elinkeinonharjoittajien nettovarallisuuksista hieman yli 70 % ja henkilöyhtiöiden hieman yli 80 % oli positiivisia. Kääntäen yksityisistä elinkeinonharjoittajista noin joka neljännellä ja henkilöyhtiöistä noin joka kuudennella on negatiivinen nettovarallisuus. Kappaleen 3.3 perusteella tiedämme, että jos näillä jälkimmäisillä yhtiöillä ei ole maksettuja palkkoja, koko yritystulos verotetaan ansiotulona.

Taulukko 7. Henkilöyhtiöiden ja yksityisten elinkeinoharjoittajien positiivinen nettovarallisuus verovuosina 2014–2016 (Verohallinnon tilastotietokanta, Elinkeinovero, Yhteisöjen ja muiden yritysten tulos- ja lukumäärätiedot verotuksessa yritysmuodoittain. 8.12.2018)

Vero- vuosi	Positiivinen nettovarallisuus yhteensä						
	Saajien luku- määrä	Keski- arvo	Mediaani	Ala- kvartiili	Ylä- kvartiili	1. desiili	9. desiili
Avoimet ja kommandiittiyhtiöt							
2014	24 313	294 790	16 682	4 256	53 659	1 000	141 824
2015	23 451	344 704	16 565	4 178	54 308	937	145 144
2016	22 561	398 910	16 968	4 323	55 855	1 000	149 425
Liikkeen- ja ammatinharjoittajat							
2014	85 691	16 906	4 460	1 301	14 525	371	38 163
2015	84 854	16 802	4 368	1 262	14 251	363	37 552
2016	85 008	17 492	4 265	1 290	13 944	370	37 405

Taulukko 8. Henkilöyhtiöiden ja yksityisten elinkeinoharjoittajien negatiivinen nettovarallisuus verovuosina 2014–2016 (Verohallinnon tilastotietokanta, Elinkeinovero, Yhteisöjen ja muiden yritysten tulos- ja lukumäärätiedot verotuksessa yritysmuodoittain. 8.12.2018)

Vero- vuosi	Negatiivinen nettovarallisuus yhteensä						
	Saajien luku- määrä	Keski- arvo	Mediaani	Ala- kvartiili	Ylä- kvartiili	1. desiili	9. desiili
Avoimet ja kommandiittiyhtiöt							
2014	4 657	38 154	11 221	3 043	33 775	793	83 022
2015	4 412	43 199	11 507	2 969	35 972	685	89 695
2016	4 057	48 261	11 218	3 021	36 578	732	93 746
Liikkeen- ja ammatinharjoittajat							
2014	32 359	9 609	2 351	631	7 974	153	22 201
2015	32 047	9 233	2 240	609	7 814	148	21 481
2016	30 623	9 083	2 213	617	7 542	145	21 027

Taulukosta 7 havaittiin, että positiivisten nettovarallisuuksien alin kymmenys on molemmilla yhtiömuodoilla hyvin liki nolaa, yhdeksäs kymmenys yksityisillä elinkeinoharjoitta-

jilla hieman alle 40.000€ ja henkilöyhtiöillä noin 140.000–150.000€. Henkilöyhtiöiden keskiarvo on silmiinpistävästi korkea, yli 300.000€ verrattuna esimerkiksi noin 17.000€ mediaaniin. Tämä viittaa siihen, että ryhmässä on joitakin, huomattavan suurella nettovarallisuudella varustettuja yrityksiä, kun taas valtaosa on lähempänä mediaania. Negatiiviset nettovarallisuudet vaihtelevat ylimmässä ja alimmassa kymmenyksessä nollan tietämiltä yksityisten elinkeinonharjoittajien -20.000€:oon ja henkilöyhtiöiden -80.000–90.000€:oon.

Tutkimuspisteiksi päätettiin valita -10.000, 0, 20.000, 50.000 ja 140.000, joilla katetaan negatiivisten nettovarallisuuksien osalta mm. henkilöyhtiöiden mediaani ja yksityisten elinkeinonharjoittajien keskiarvo sekä yläkvartiili, positiivisista nettovarallisuuksista henkilöyhtiöiden mediaani, yläkvartiili sekä 1. ja 9. desiiili ja yksityisten elinkeinonharjoittajien keskiarvo, ylä- ja alakvartiili sekä 1. ja 9. desiiili.

4.2.3 Maksetut palkat

Viimeisimpänä muuttujana olivat yritysten maksamat palkat. Nämä tiedot noudettiin Verohallinnon tilastotietokannan elinkeinoveron alta löytyvästä yhteisöjen ja muiden yritysten vähennys- ja lukumäärätietoja sisältävästä osiosta taulukkoon 9.

Taulukko 9. Avoimien yhtiöiden, kommandiittiyhtiöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien maksamat palkat verovuosina 2014–2016. (Verohallinnon tilastotietokanta. Elinkeinovero. Yhteisöjen ja muiden yritysten vähennys- ja lukumäärätiedot verotuksessa. 8.12.2018)

Verovuosi	Yhteisöjen ja muiden yritysten maksamat palkat kirjanpidon mukaan						
	Saajien lukumäärä	Keskiarvo	Mediaani	Alakvartiili	Yläkvartiili	1. desiiili	9. desiiili
Avoimet ja kommandiittiyhtiöt							
2014	13 273	75 823	29 439	8 997	72 704	1 735	160 000
2015	12 397	77 734	29 813	9 185	73 004	1 881	158 954
2016	11 609	79 659	29 604	8 716	72 670	1 800	160 176
Liikkeen- ja ammatinharjoittajat							
2014	24 810	33 697	13 252	3 157	31 566	800	67 519
2015	23 587	34 041	13 036	3 060	31 728	800	68 582
2016	22 618	34 856	12 949	3 000	31 951	788	70 187

Taulukon muuttujien arvojen perusteella päätettiin valita mittapisteiksi 10.000, 30.000, 70.000, 100.000, 130.000 ja 160.000 euroa, joilla katetaan mm. yksityisten elinkeinonharjoittajien mediaani, keskiarvo, yläkvartiili sekä 9. desiiili ja henkilöyhtiöiden alakvartiili, mediaani, keskiarvo, yläkvartiili ja 9. desiiili. Mukaan tutkimukseen päätettiin ottaa myös 200.000 euron palkat, koska tilastotietokannan liikevaihtoluokitellusta tilastosta näkyi, että suuremmissa 1–10 miljoonan euron liikevaihtoluokissa, joihin kuului vielä noin 4-8 % saajista, maksettujen palkkojen mediaani oli jo yli sen.

Mainittakoon, että nämä maksetut palkat ovat ennakonpidätyksen alaiset palkat eivätkä siten kuvaa työn kokonaiskustannusta, koska ne eivät sisällä mm. sivukuluja. Nämä ennakonpidätyksen alaiset palkat ovat ne palkat, joista 30 % huomioidaan nettovarallisuuslaskennassa, jos ne ovat yrityksen itsensä maksamia. Työn kokonaiskustannuksen tunnistaminen ei ole työn tavoitteen kannalta olennaista, koska tutkimuksen lähtökohtana on se, että työn kokonaiskustannus ei vaihtoehtojen välillä muutu. Suoraan yritykseen palkattuna näistä mainituista palkoista olisi lisäksi maksettu sivukulut ja vapaaehtoiset henkilökulut, ja vaihtoehtoisesti vuokratyön kuluina vastaava, palkan ja sivu- sekä muut kulut ja vuokratyön katteen sisältävä kokonaissumma.

4.3 Työtapakuvaus ja verolaskemissa käytetyt oletukset

Tutkimus koostui yrittäjän henkilökohtaista verotusta kuvaavista verolaskelmista, jotka tehtiin excelissä. Exceliin luotiin laskelmapohja tämän työn viitekehyskappaleen 3 verotusperiaatteista. Kappaleissa 3.6 ja 3.7 esitellyt verotuksen ja vähennysten periaatteet kirjattiin exceliin alarajoittain määriteltyn taulukkomuotoon kuvan 1 mukaisesti, jolloin excelissä voitiin phaku-toimintoa käyttämällä laskettaa verot ja vähennykset perusteena toimiville summille, suurellekin joukolle. Itse tutkimusaineisto muodostui kaikkien kappaleissa 4.2.1-4.2.3 valittujen, taulukkoon 10 listattuja nettovarallisuuksien, verotettavan tuloksen ja maksettujen palkkojen yhdistelmistä, joita oli yhteensä 385.

Ansiotulojen valtionvero			
	Alaraja	Vero alarajalla	Vero ylittävältä osalta
1.	0	0	0
2.	17200	8	6 %
3.	25700	518	17,25 %
4.	42400	3398,75	21,25 %
5.	74200	10156,25	31,25 %

Pääomatulojen vero			
	Alaraja	Vero alarajalla	Vero ylittävältä osalta
1.	0	0	30 %
2.	30000	9000	34 %

Ansiotulovähennys kunnallisverotuksessa			
	Alaraja	Vähennys alarajalla	Vähennys ylittävältä
1.	0	0	0
2.	2500	0	51 %
3.	7230	2412,3	28 %
4.	11364,64	3570	0 %
5.	14000	3570	-4,5 %
6.	93333	0	0 %

Perusvähennys kunnallisverotuksessa			
	Alaraja	Vähennys alarajalla	Vähennys ylittävältä
1.	0	0	100 %
2.	3100	3100	-18 %
3.	20322	0	0

Alaraja 4 ratkottu kaavasta
 $(7230-2500)*0,51+(X-7230)*0,28=3570$

Työtulovähennys verosta			
	Alaraja	Vähennys alarajalla	Vähennys ylittävältä
1.	0		
2.	2500	0	12 %
3.	15333,33	1540	0 %
4.	33000	1540	-1,65 %
5.	127000	0	0

Yleisradiovero			
	Alaraja	Vero alarajalla	Vero ylittävältä
1.	0	0	0
2.	14000	0	2,5 %
3.	20520	163	0

Alaraja 3 ratkottu kaavasta $(x-2500)*0,12=1540$ Alaraja 3 ratkottu kaavasta $(x-14000)*0,025=163$

Kuva 1. Kuvakaappaus laskentapohjana käytetystä excelistä.

Taulukko 10. Valitut mittapisteet

Nettovarallisuus	Verotettava yritystulo	Palkat
-10 000	10 000	10 000
0	20 000	30 000
20 000	30 000	70 000
50 000	40 000	100 000
140 000	50 000	130 000
	60 000	160 000
	70 000	200 000
	80 000	
	100 000	
	120 000	
	140 000	

Näitä kolmen muuttujan yhdistelmiä kutsutaan jatkossa tapauksiksi. Kunkin tapauksen kohdalla verot laskettiin alla listatuille seitsemälle eri skenaariolle. 20 %:n pääomatuotto-skenaariot 1–3 soveltuvat sekä henkilöyhtiöille että yksityisille elinkeinonharjoittajille, skenaariot 4–7 yksityisille elinkeinonharjoittajille, joilla on mahdollisuus valita pääomatuotoksi 20 %:n sijaan 10 % tai 0 % (ks. kappale 3.3). Yrittäjän verotusta kuvaavia laskentarivejä kertyi tutkimuksessa näin $7 \times 385 = 2\,695$ kappaletta. Analysointia varten kunkin tapauksen 7:lle eri skenaariolle selvitettiin pienin veron määrä excelin pieni-funktion avulla ja tulokset pystyi ryhmittelemään minkä tahansa muuttujan perusteella.

Pääomaa 20 %:n tuotto pääomatulon laskentaperusteelle

1. Tutkitut palkat maksettu kokonaan omille työntekijöille
2. Tutkitut palkat maksettu puoliksi omille ja puoliksi ulkopuolisille työntekijöille
3. Tutkitut palkat maksettu kokonaan ulkopuolisille työntekijöille

Pääomaa 10 %:n tuotto pääomatulon laskentaperusteelle

4. Tutkitut palkat maksettu kokonaan omille työntekijöille
5. Tutkitut palkat maksettu puoliksi omille ja puoliksi ulkopuolisille työntekijöille
6. Tutkitut palkat maksettu kokonaan ulkopuolisille työntekijöille
7. koko yritystulos verotettavaksi ansiotulona

Laskennassa päätettiin käyttää oletuksena sitä, että verotettavan elinkeinotoiminnan tilikausi on ollut 12 kuukauden mittainen, joten pääomatuloksi laskettiin lähtökohtaisesti täysi 20 %:n tuotto nettovarallisuudelle. Kunnallis- ja kirkkoveron määrääväksi kunnaksi valittiin asukasluvultaan suurin kunta Helsinki (Kuntaliitto 2017) ja kirkoksi evankelis-luterilainen kirkko, johon kuuluu noin 70 % suomalaisista (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2018). Helsingin kuntaprosentti 2018 on 18 % ja evankelis-luterilaisen kirkon vero 1 % (Verohallinto 2017b). Laskelmissa otettiin huomioon vain ne vähennykset, jotka verottaja laskee viran puolesta ja jotka eivät riipu verovelvollisen henkilökohtaisista olosuhteista. Eläkkeensaajiin, invalideihin ja opiskelijoihin liittyviä vähennyksiä ei täten huomioitu eikä myöskään esimerkiksi mahdollisia asunovelan korkoja tai kotitalousvähennystä. Laskelmissa lähdettiin lisäksi siitä, että verovelvollisella ei ole muita tuloja. Jos muita tuloja olisi, ne lisättäisiin yritystoiminnasta tulevan ansio- ja pääomatulon päälle (ks. kappale 3.1) veroa laskettaessa.

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun rajaamista tutkimuksen ulkopuolelle pohdittiin, koska sen määrä perustuu yrittäjän ilmoittamaan yel-työtuloon, eikä yritystuloon. Koska maksu kuitenkin vähennetään valtion ja kunnan verotettavaa tuloa laskettaessa ja se vaikuttaa myös kunnallisverotuksen perusvähennykseen, päätettiin maksu ottaa laskentaan mukaan. Yel-työtulon arvoksi asetettiin 20.000 euroa, joka vastaa verohallinnon tilastotietokannan yel-työtulon keskiarvoa yksityisillä elinkeinonharjoittajilla ja henkilöyhtiön yhtiömiehillä verovuosina 2014–2016. Päivärahamaksu ei kuitenkaan sisälly tulosten kokonaisveroon, koska kyse ei ole varsinaisesti verosta.

Verojen laskenta on kohta kohdalta kuvattu yhden tapauksen esimerkkiluvuin liitteessä 1. Laskenta-excel itsessään oli liian laaja esimerkiksi kuvakaappaukseen. Laskenta-excelin toimivuutta varmistettiin myös vertaamalla excelin antamia tuloksia Verohallinnon veropro-senttilaskuriin 2018 (Verohallinto 2018i).

4.4 Tulokset

Tutkimuksen 385:stä tapauksesta 22:ssa ei ollut mitään eroa veron määrässä eri skenaarioiden välillä. Nämä olivat tapauksia, joissa nettovarallisuus oli negatiivinen -10.000€, eikä 10.000€ tai 30.000€ omalle henkilökunnallekaan maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat riittäneet tuomaan pääoman laskentaperustetta positiiviselle, joten koko tulo meni verotettavaksi ansiotulona. Tällöin työllistämisen muodolla ei, kun työn kokonaiskustannus ei vaihtoehtojen välillä muutu, ole verotuksen kannalta merkitystä eikä yksityinen elinkeinonharjoittaja toisaalta hyötyisi tai häviäisi siinä, jos hän valitsisi pääoman tuotto-prosentiksi 10 % tai 0 %, koska 20 %:nkaan tuotto pääomatulon laskentaperusteelle ei tuota pääomatuloa. Nämä 22 tapausta on suljettu pois muista tuloksista, joissa vertaillaan edullisimpien skenaarioiden prosentuaalisia osuuksia.

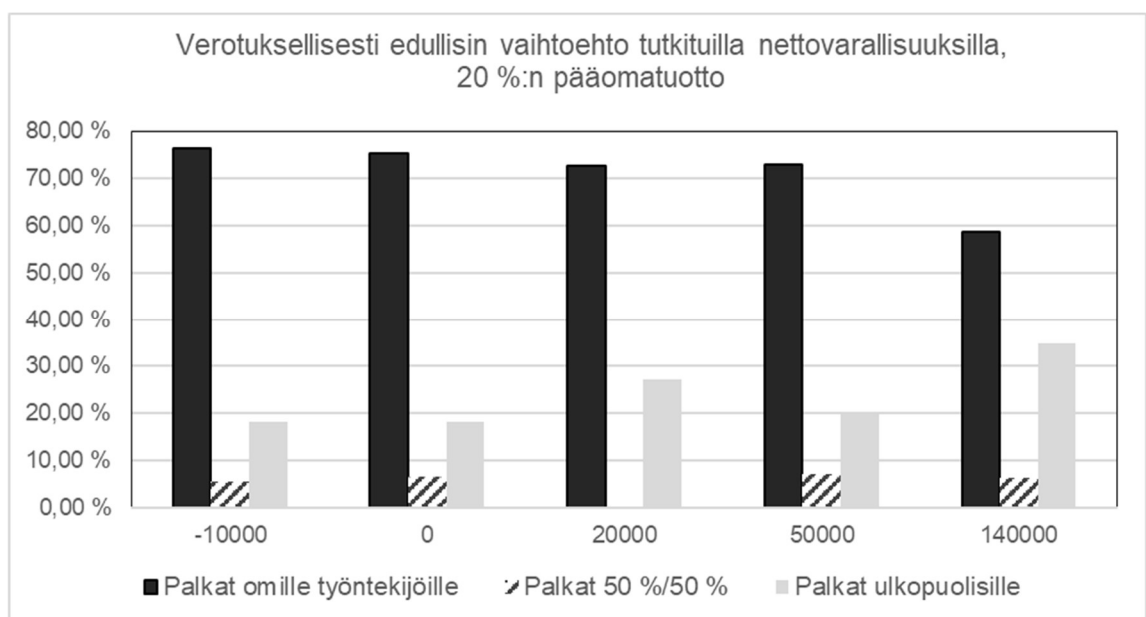
Toinen ryhmä, jossa verojen määrässä ei ollut eroa skenaarioissa 1–3, eli 20 %:n pääomatuo-ton ryhmässä, löytyi 50.000€: ja 140.000€ nettovarallisuuden tapauksista. Kyse oli tapauksista, joissa näillä tutkimuksen suurimmilla nettovarallisuuksilla koko pienehkö yritystulo meni kokonaan verotettavaksi pääomatulona ennakonpidätyksen alaisten palkkojen määrästä riippumatta. 50.000€:n nettovarallisuuden ryhmässä näin tapahtui kaikille 10.000€:n yritystuloksen tapauksille ja 140.000€:n nettovarallisuuden ryhmässä kaikille 10.000€:n ja 20.000€:n yritystuloksen tapauksille. Tällaisia tapauksia oli yhteensä 21. Nämä tapaukset on suljettu pois tuloksista, jotka esittelevät edullisimpien skenaarioiden prosentuaalisia osuuksia 20 %:n pääomatuo-ton tapauksissa.

Vertailtaessa verotuksellista edullisuutta eri työllistämisvaihtoehdoilla henkilöyhtiöiden näkökulmasta, eli kun yhtiön tuloksesta menee aina pääomatuloksi 20 %:n tuotto pääomatulon laskentaperusteelle, tutkimusaineistossa 71 %:ssa tapauksista, eli 244 tapauksessa 342:sta verotuksellisesti edullisin skenaario oli maksaa tutkittu palkka omille työntekijöille. Kun mukaan otetaan yksityisen elinkeinonharjoittajan mahdollisuudet valita pääomatuloksi 10 %:n tuotto pääomatulon laskentaperusteelle tai koko tulos ansiotuloksi, tutkimusaineistossa 67 %:ssa tapauksista, eli yhteensä 243 tapauksessa 363:sta verotuksellisesti edullisin skenaario oli maksaa palkat omille työntekijöille. Näissä 71 %:ssa ja 67 %:ssa tapauksista se, että tutkittavasta palkasta 30 % lisättiin tutkittavan nettovarallisuuden päälle, johti

yritykselle edullisempaan veroon verrattuna vaihtoehtoihin, että työ olisi maksettu puoliksi tai kokonaan ulkopuolisille.

4.4.1 Nettovarallisuuden vaikutus

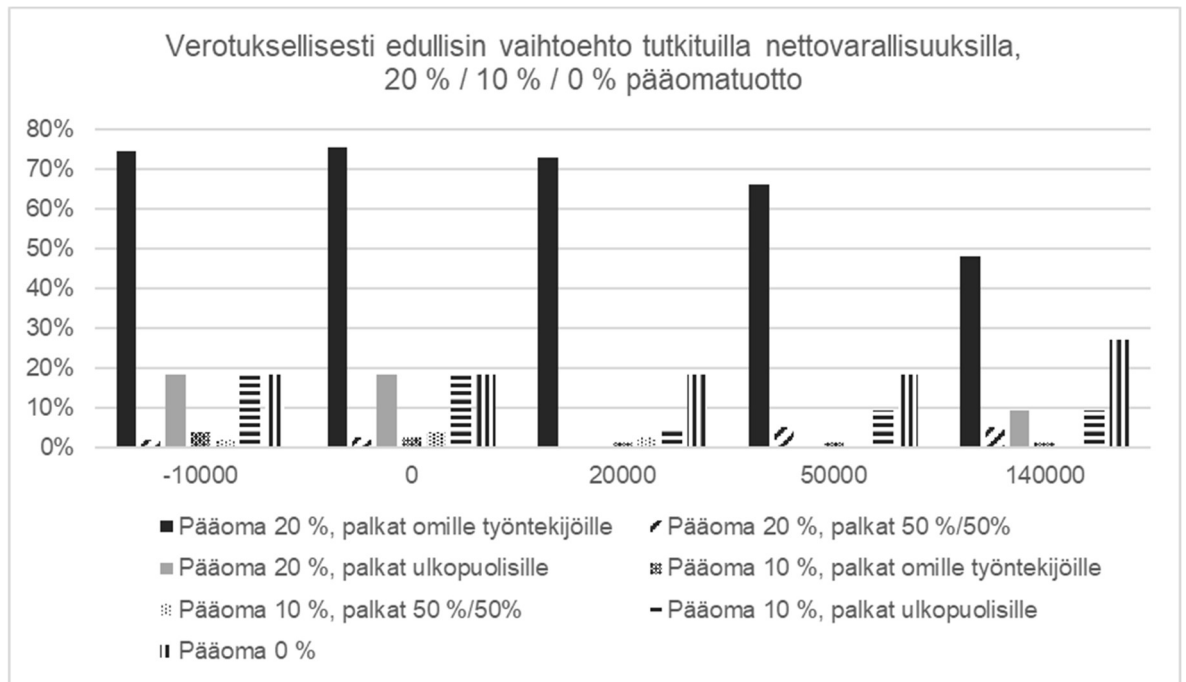
20 %:n pääomatuoton tapauksissa palkkojen maksu omalle henkilökunnalle oli yleisimmin verotuksellisesti edullisin vaihtoehto kaikilla tutkituilla nettovarallisuuksilla. Kuviosta 5 nähdään, että neljällä pienimmällä nettovarallisuudella omat palkat olivat verotuksellisesti edullisin vaihtoehto 73–76 %:ssa tapauksista ja suurimmassa nettovarallisuusryhmässä 59 %:ssa tapauksista. 140.000€ nettovarallisuuden ryhmässä 35 %:ssa tapauksista työn maksu ulkopuolisille oli verotuksellisesti edullisin vaihtoehto.

Kuvio 5. Verotuksellisesti edullisin vaihtoehto nettovarallisuuksittain 20 %:n pääomatuotto-ryhmässä

Tapauksissa, joissa verotuksellisesti edullisin vaihtoehto oli tutkitun palkan maksaminen omille työntekijöille, palkat kasvattivat pääomatulo-osuuden laskentaperustetta, mikä johti muihin skenaarioihin verrattuna suurempaan pääomatuloon ja pienempään ansiotuloon. Tapaukset, joissa työn maksu ulkopuolisille oli verotuksellisesti edullisinta, olivat tapauksia, joissa tutkittu nettovarallisuus omalle henkilökunnalle maksetuilla palkoilla lisättynä johti siihen, että suurin osa tai kaikki tuloksesta meni verotettavaksi pääomatulona, eikä verotettavaa ansiotuloa tullut lainkaan tai sitä kertyi hyvin vähän. Näissä tapauksissa työn maksu ulkopuolisille, eli pääomatulo-osuuden laskentaperusteen pienentäminen johti pienempään, noin 20.000–30.000 euron ansiotuloon, joka oli verotuksellisesti edullisempi ratkaisu. Tapauksia oli ymmärrettävästi eniten suurimman nettovarallisuuden ryhmässä.

Kun tuloksia tarkastellaan yksityisten elinkeinonharjoittajien käytettävissä olevista verotusnäkökulmista, eli mahdollisuudesta valita 20 %:n, 10 %:n tai 0 %:n pääomatuotto, tuloksissa on hieman enemmän hajontaa, kuten kuviosta 6 ilmenee.

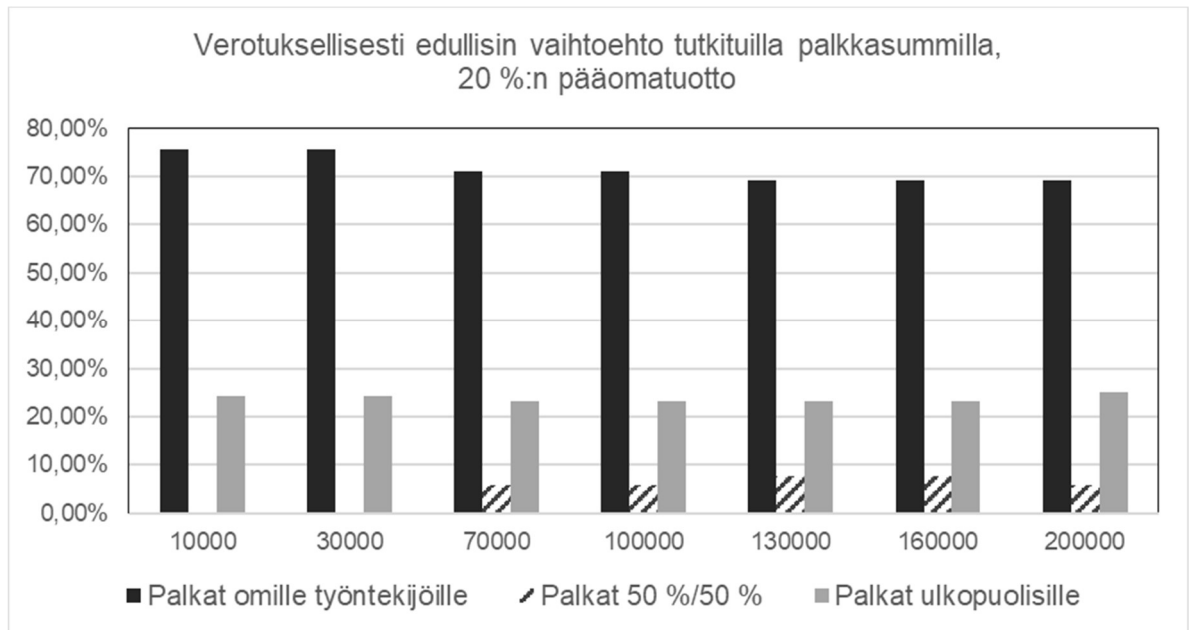
Kuvio 6. Verotuksellisesti edullisin vaihtoehto nettovarallisuuksittain koko tutkimusryhmässä

Tälläkin tavoin tarkasteltuna palkkojen maksu omalle henkilökunnalle 20 %:n pääomatuotolla oli verotuksellisesti todennäköisimmin verotuksellisesti edullisin ratkaisu kaikissa nettovarallisuusryhmissä: 73–75 %:ssa tapauksista kolmessa pienimmässä nettovarallisuusryhmässä ja 66 %:ssa tapauksista 50.000€ nettovarallisuuden ryhmässä. Suurimman nettovarallisuuden ryhmässä palkkojen maksu omalle henkilökunnalle 20 %:n pääomatuotolla oli edullisinta enää 48 %:ssa tapauksista, ja 27 %:ssa tapauksista edullisinta oli valita koko tulos verotettavaksi ansiotulona. Tämä ei henkilöyhtiöillä ole vaihtoehto, joten vastaavissa tapauksissa yhtiömiehelle verotuksellisesti edullisin oli maksaa työstä ulkopuolisille, mikä näkyi kuviossa 5.

Kahden pienimmän nettovarallisuuden ryhmässä oli tapauksia, joissa 20 %:n ja 10 %:n pääomatuotto ulkopuolisille maksetuilla palkoilla eivät tuottaneet pääomana verotettavaa tulosta lainkaan ja tuottivat näin ollen saman veron määrän kuin koko tuloksen verottaminen ansiotulona ja tämä oli myös tapauksen verotuksellisesti edullisin vaihtoehto. Nämä näkyvät kuviossa 6 keskenään yhtä suurina pylväinä.

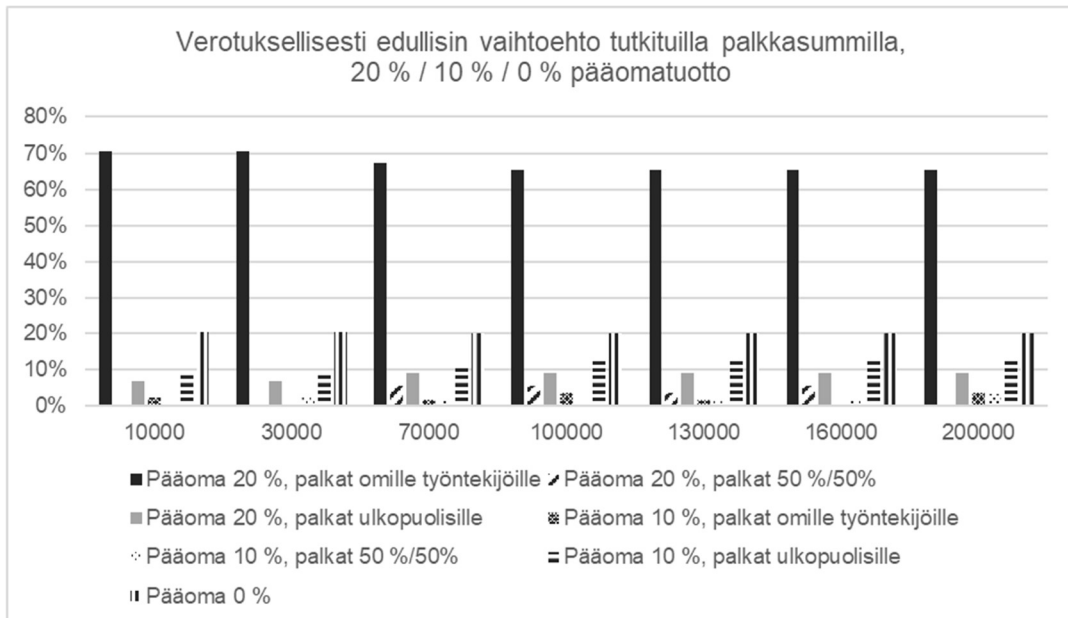
4.4.2 Palkkojen suuruuden vaikutus

Jos tarkastellaan työllistämismuotojen verotuksellista edullisuutta ennakonpidätyksen alaisten palkkojen suuruuden näkökulmasta, tulokset vastaavat edellistä, joskin vielä systemaattisemmin. Palkkojen maksu omille työntekijöille oli 20 %:n pääomatuoton ryhmässä verotuksellisesti edullisempi ratkaisu 10.000€–30.000€ palkoilla 75 %:ssa tapauksista, 70.000€–100.000€ palkkojen kohdalla noin 71 %:ssa tapauksista ja 130.000€–200.000€ palkoilla 69 %:ssa tapauksista, kuten kuviosta 7 ilmenee.

Kuvio 7. Verotuksellisesti edullisin vaihtoehto palkkasummittain 20 %:n pääomatulon ryhmässä

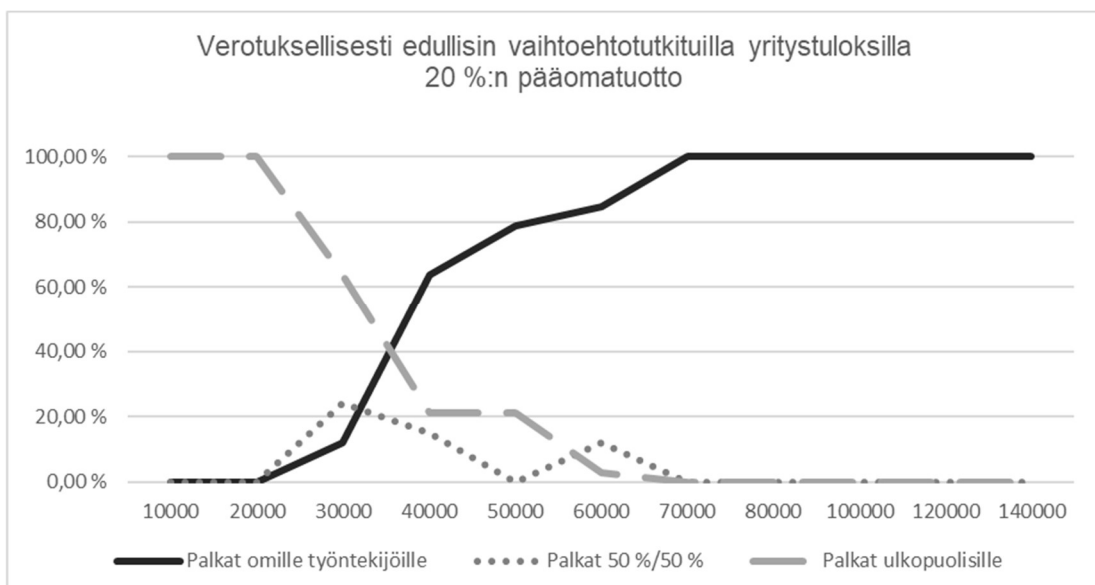
Jos tuloksiin otetaan myös 10 %:n ja 0 %:n pääomatuoton skenaariot, verotuksellisesti edullisin kaksikko olivat kaikissa palkkaryhmissä 20 %:n tuotto omille työntekijöille maksetuilla palkoilla sekä 0 %:n pääomatulo eikä näiden keskinäisessä suhteessa ollut juurikaan eroa (kuvio 8). 20 %:n pääomatuotto palkat omille työntekijöille maksettuina oli kaikilla tutkituilla palkoilla todennäköisimmin edullisin vaihtoehto, pienimmillä palkoilla 70 %:ssa tapauksista ja muilla palkoilla noin 65 %:ssa tapauksista. Kaikissa tutkituissa palkkaryhmissä 20 %:ssa tapauksista edullisin oli tuloksen verottaminen kokonaan ansiotulona. Nämä olivat kaikki tapauksia, joissa yritystulos oli 10.000–30.000€, jolloin ansiotuloverotus oli pääomatuloverotusta kevyempää.

Kuvio 8. Verotuksellisesti edullisin vaihtoehto palkkasummittain koko tutkimusryhmässä

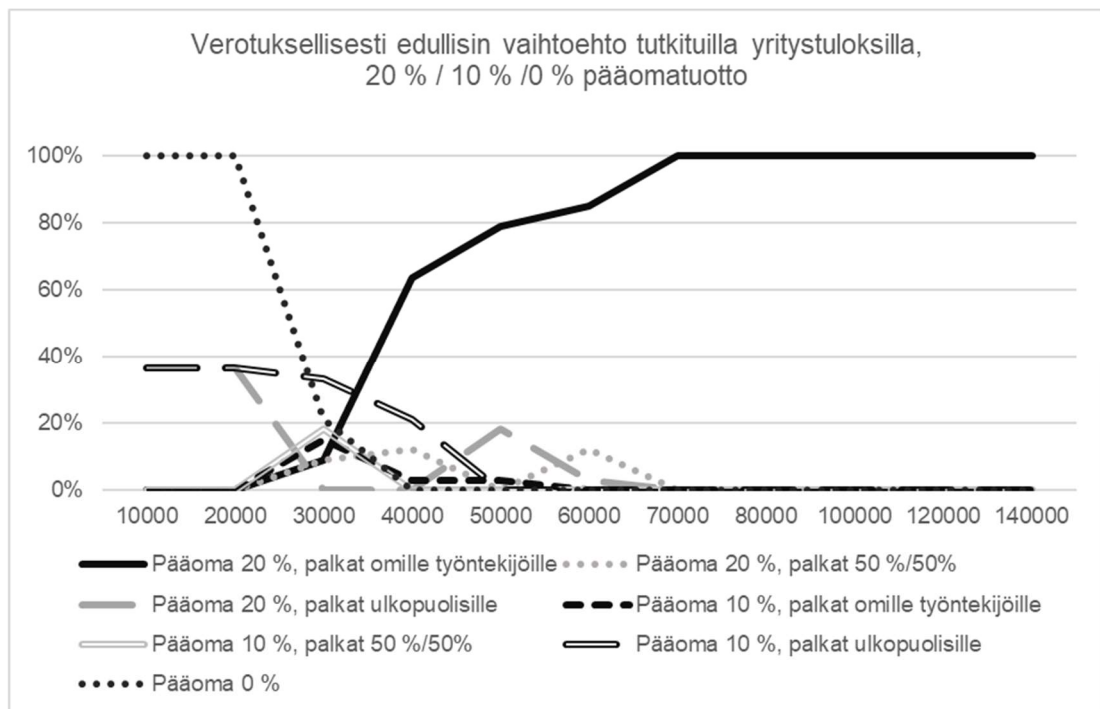
4.4.3 Verotettavan yritystuloksen vaikutus

Verrattaessa tuloksia yritystuloksen perusteella tulokset eivät olleet enää yhtä systemaattiset, vaan verotuksellisesti edullisimmat vaihtoehdot ristesivät. Kuviosta 9 nähdään, että 20 %:n pääomatulon ryhmässä ulkopuolisille maksettu työ oli verotuksellisesti edullisin muoto 10.000–20.000€:n tuloksilla 100 %:ssa tapauksista ja 30.000€:n tuloksella hieman yli 60 %:ssa tapauksista. Sen sijaan suuremmilla, 40.000–60.000€ tuloksilla omille työntekijöille maksetut palkat olivat verotuksellisesti edullisin vaihtoehto 60–85 %:ssa tapauksista ja tätä suuremmilla tuloksilla omille työntekijöille maksetut palkat olivat verotuksellisesti edullisin vaihtoehto 100 %:ssa tapauksista.

Kuvio 9. Verotuksellisesti edullisin vaihtoehto yritystuloksittain 20 %:n pääomatuoton ryhmässä

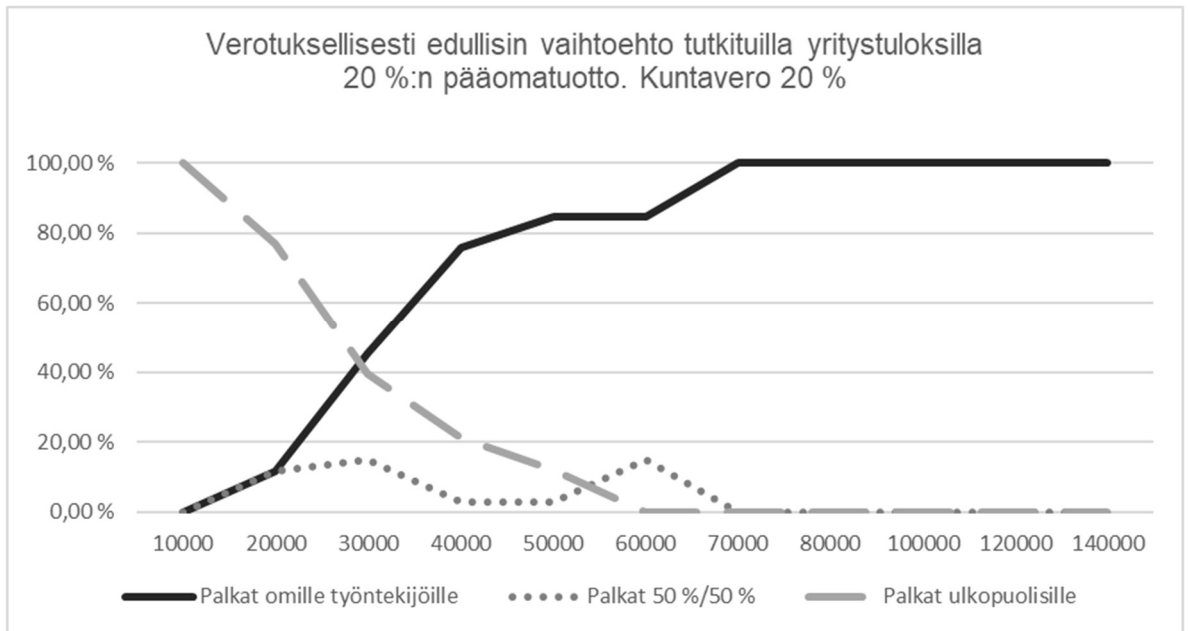
Kun tuloksiin lisätään yksityisten elinkeinonharjoittajien verovaihtoehdot, nähdään (kuvio 10) että vähintään 70.000€ tuloksella 20 %:n pääomatuotto palkat omille työntekijöille on edelleen verotuksellisesti edullisin 100 %:ssa tutkituista tapauksista. 10.000–20.000€ tulosten ryhmässä näkyy kappaleessa 4.4.1 mainittu tulos, että näillä yritystuloksilla oli tapauksia, joissa pääoman 20 %:n ja 10 %:n tuotto työstä ulkopuolisille maksaen sekä koko tuloksen verottaminen ansiotulona antoivat yhtä suuret verot. Näillä yritystuloksilla 100 %:ssa tapauksista 0 %:n pääomatulo oli edullisin, tai yksi edullisimmista vaihtoehdoista.

Kuvio 10. Verotuksellisesti edullisin vaihtoehto yritystuloksittain koko tutkimusryhmässä

Koska Helsingin kuntaverot 18 % on alle keskiarvon (ks. kappale 3.6), tutkimuksessa ko-keiltiin myös muuttaa kunnan veroprosentti suuremmaksi, liki keskiarvoa olevaan 20 %:iin. Trendi eri variaatioiden verotuksellisuuden edullisuuden välillä nettovarallisuuden ja palk-kojen määrällä jaoteltuna säilyi melko lailla samana, joskin omille työntekijöille maksetut palkat olivat vielä useammin edullisin vaihtoehto: 20 %:n pääomatuoton ryhmässä 77 %:ssa tapauksista, kun Helsingin veroprosentilla vastaava luku oli 71 %.

Yritystuloksen perusteella jaotelluissa tuloksissa näkyi ero siinä, että vain 10.000€ tulok-sella palkat ulkopuolisille olivat 20 %:n pääomatuoton ryhmässä 100 %:ssa tapauksista verotuksellisesti edullisimmat. Pientä hajontaa oli jo 20.000€ tuloksen kohdalla, jossa pal-kat ulkopuolisille olivat edullisin vaihtoehto 80 %:ssa tapauksista (kuvio 11). 70.000€ tu-loksella ja sen ylittävillä tuloksilla oli näissäkin 100 %:ssa verotuksellisesti edullisinta mak-saa palkat omille työntekijöille.

Kuvio 11. Verotuksellisesti edullisin vaihtoehto yritystuloksittain 20 %:n pääomatuoton ryhmässä kuntaveroprosentilla 20 %

Ei tule kuitenkaan päätellä, että 70.000€ olisi jokin yleinen raja. Tuloksista havaittiin, että epäedullisia olivat tapaukset, joissa koko tulos meni verotettavaksi pääomatulona ja toisaalta jos koko tulos tai hyvin suuri osa siitä meni verotettavaksi ansiotulona, jälkimmäinen 10.000–20.000€ tuloksia lukuun ottamatta. Merkittäväksi edullisimman vaihtoehdon määrittäväksi nousi tuloksissa ansiotulon määrä. Optimaalinen puhtaasti ansiotulon määrä tutkitavissa tapauksissa osui suuremmilla tuloksilla noin 20.000–25.000€ tienoille. 20 %:n kuntaprosentilla laskettuna variaatio 7, eli että koko tulo verotetaan ansiotulona, oli edullisin vaihtoehto vielä 19.000€ puhtaalla ansiotulolla. Helsingin kuntaprosentilla vastaava vielä skenaarion 7 edullisimmaksi tuova ansiotulo oli 28.500€, mutta niissä tapauksissa toisilla variaatioilla ansiotulon määrä meni jo alle 20.000€:n. Varsinainen optimi ansiotulon määrässä näkyi ehkä selvimmin taulukosta 11 ilmenevissä 30.000–40.000€:n yritystuloksissa, joissa edullisimmassa vaihtoehdossa ansiotuloa oli noin 25.000–26.000€.

Taulukko 11. Esimerkki variaatioiden 1-3 vertailusta

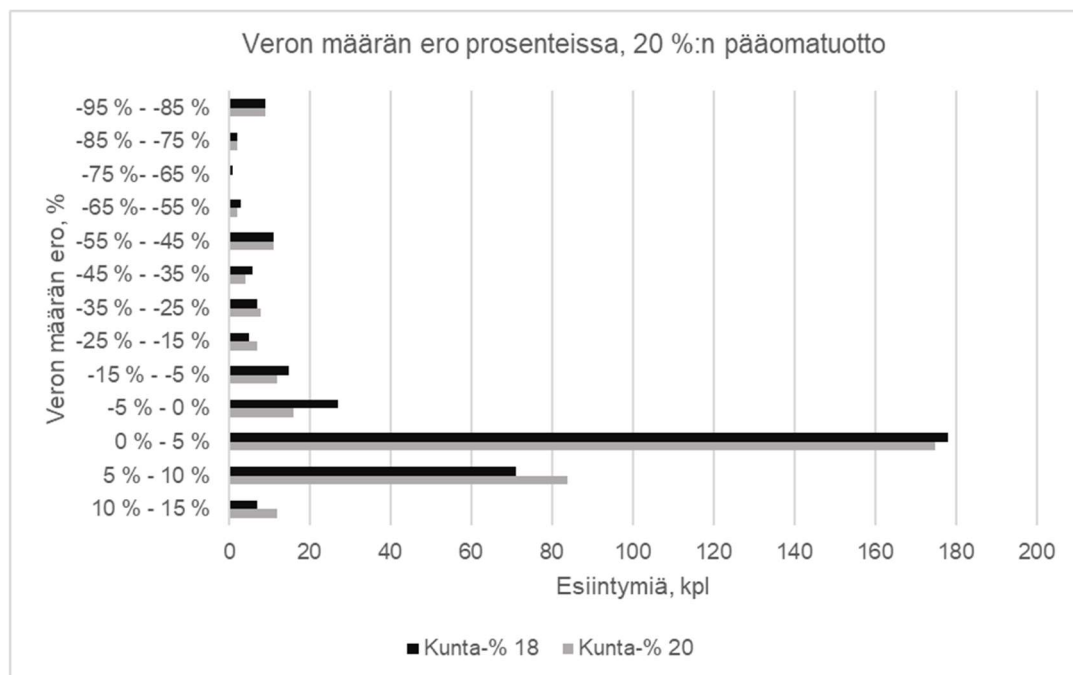
Nettova-rallisuus	Palkat	Yritystulos	Pääoma-tuloa	Puhdas ansiotulo	Kokonaisvero-% (kuntaverot 18 %)
50.000	70.000	40.0000	14.200	23.800	17,8 %
			12.100	25.900	17,6 %
			10.000	28.000	17,9 %
0	100.000	30.000	6.000	22.500	14,3 %
			3.000	25.500	14,0 %
			0	28.500	14,5 %

Mainittu 70.000 €:n tulos korostui tuloksissa koska se on pienin, joka tutkittavilla suurimillakin nettovarallisuuden ja suurimpien omille työntekijöille maksettujen palkojen yhdistelmällä vielä toi ansiotulona verotettavaa tuloa jokaisella tutkittavalla tapauksella liki 30.000€. Suuremmilla nettovarallisuuksilla tai palkoilla laskettuna voisi tuonkin tuloksen kohdalla tulla muu vaihtoehto edullisemmaksi, jos pääomatulo-osuuden laskentaperuste kasvaisi niin isoksi, että tuloksesta ei menisi ansiotuloksi juuri lainkaan.

4.4.4 Verojen eroavaisuuksien olennaisuus

Alaongelmana oli myös tutkia, ovatko erot verojen määrissä eri työllistämisvaihtoehdoilla olennaisia. Ongelmanasettelussa olennaisuuden rajana pidettiin 10 %:ia. Laskelmissa verrattiin kunkin tapauksen 20 %:n pääomatuoton ulkoiselle työvoimalle maksetun vaihtoehdon tuottaman kokonaisveron määrää 20 %:n pääomatuoton palkat omalle henkilökunnalle maksettuna tuottaman vaihtoehdon kokonaisveroon. Vertailu tehtiin Helsingin kuntaprocentin lisäksi 20 %:n kuntaverolla.

Kuviosta 12 käy ilmi, että suurimmassa osassa tapauksista vaihtoehto, jossa työstä maksetaan ulkopuolisille, veron määrä oli korkeampi kuin omille työntekijöille maksettujen palkkojen vaihtoehdoissa. Eron määrä oli kuitenkin pääsääntöisesti alle 10 %. Vain 7 tapauksessa Helsingin kuntaprocentilla ja 12 tapauksessa kuntaprocentilla 20 tässä tutkimusryhmässä verojen ero oli yli 10 %.

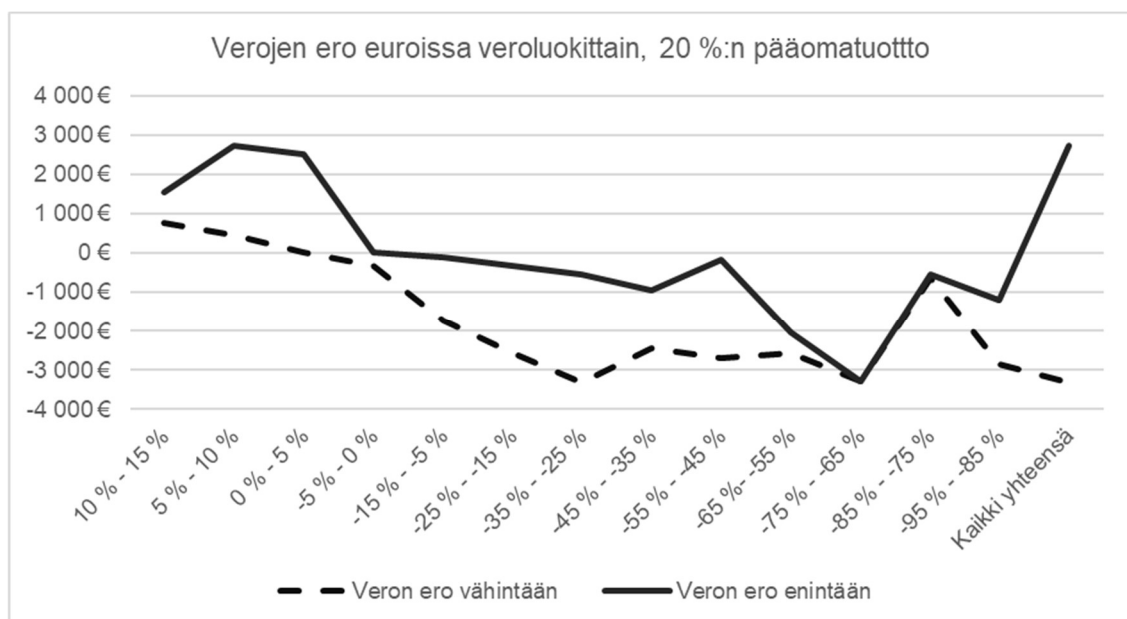

Kuvio 12. Ulkopuolisille maksettujen palkkojen variaation veron määrän ero prosenteissa verrattuna omalle henkilökunnalle maksettuihin palkkoihin

Myös tapauksissa, joissa työn maksaminen ulkopuolisille tuotti edullisemmat verot, suurimmassa osassa tapauksia ero oli enintään -15 %. Näin päin tapauksissa oli kuitenkin esiintymiä, joissa verojen ero oli -90 %.

Suurimmat prosentuaaliset positiiviset erot, eli joissa työn maksaminen ulkopuolisille johti suurempiin veroihin, olivat tapauksissa, joissa nettovarallisuus oli -10.000–20.000€, tulos keskiluokkaa 40.000–60.000€ ja palkat suuria 160.000–200.000€. Näissä tapauksissa menetettiin eniten verotuksellista etua sillä, että työstä maksettiin ulkopuolisille, mikä pienensi pääomatulo-osuuden laskentaperustetta ja näin kasvatti ansiotulona verotettavaa osaa. Suurimmat negatiiviset erot taas olivat tapauksissa, joissa nettovarallisuus oli pieni -10.000–0€, tulos pieni 10.000–20.000€, ja palkat suuria 100.000–200.000€. Näissä tapauksissa omalle henkilökunnalle maksetut suuremmat palkat johtivat tuloksen verottamiseen pääomatulona ja verotuksellisesti olisi ollut edullisempi maksaa työstä ulkopuolisille, jolloin tulos verotettaisiin ansiotulona.

Missä summissa veron määrän eroissa sitten liikuttiin, eli mitä tarkoittaa, että veron määrä oli vaikkapa 5 % suurempi? Euroissa tarkasteltuna veron määrä kasvoi ulkoisen henkilökunnan myötä suurimmillaan noin 2.700 eurolla ja tapauksissa, joissa oma henkilökunta oli verotuksellisesti epäedullisempi, ulkoistamalla palkat säästi veroissa enimmillään noin 3.300 euroa. 20 %:n kuntaveroprosentilla verokasvu ulkoisen henkilökunnan myötä oli enimmillään noin 2.900€, säästö palkat ulkoistamalla oli enimmillään samaa luokkaa kuin Helsingin kuntaprosentilla.

Kuvio 13. Verojen euromääräinen ero veroeroa kuvaavissa prosenttiluokissa

5 Johtopäätökset

Kun työn kokonaiskustannus oman henkilökunnan ja vuokratyön välillä pysyy samana ja tarkastellaan ainoastaan veron määrän eroa, tutkimuksen tulosten perusteella oman henkilökunnan tai vuokrahenkilökunnan ei voida todeta olevan aina verotuksellisesti edullisempi. Voidaan kuitenkin todeta, että tutkituilla yritysten tunnusluvuilla, jotka edustavat perusjoukkoa tilastollisesti kattavasti, oma henkilökunta on tällaisessa tilanteessa todennäköisemmin verotuksellisesti edullisempi.

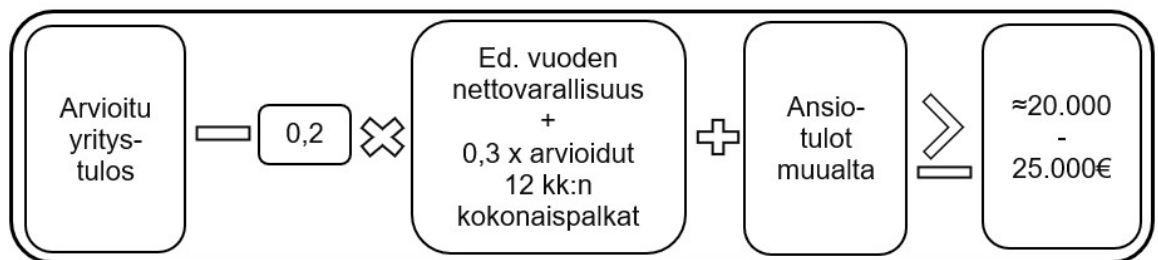
Tuloksista voitiin päätellä, että yrittäjälle, jolla ei ole muita tuloja, ei ole edullista se, että koko yritystulos menee verotettavaksi pääomatulona, mikä onkin linjassa kappaleen 3.6 kanssa, koska tällöin ansiotulosta tehtäviä vähennyksiä ja progressiivisen valtionveron edullisempia portaita ei voida hyödyntää. Toisaalta edullista ei pääsääntöisesti ole myöskään se, että koko yritystulos verotetaan ansiotulona, koska suuremmilla tuloksilla ansiotulon progressiivinen verotus tulee pääomatuloverotusta kalliimmaksi.

Tulosten perusteella voidaan nostaa kaksi ryhmää, joissa työllistämisen muodolla ei vuosittaisen verotuksen vero-optimoinnin kannalta ole merkitystä edellyttäen, että yrittäjällä ei ole muita tuloja ja työn kustannus vaihtoehtojen välillä pysyy samana. Jos yrityksen nettovarallisuus on negatiivinen ja arvioiduista vuoden ennakonpidätyksen alaisista palkoista 30 %:n osuus on enintään negatiivisen nettovarallisuuden suuruinen, ei ole verotuksen kannalta merkitystä, maksetaanko työn kustannus omalle vaiko vuokrahenkilökunnalle, koska tulos menee joka tapauksessa tällöin verotettavaksi ansiotulona. Toisaalta, jos yritys tekee pienehköä enintään noin 20.000 tulosta, eikä yrittäjällä ole muita ansiotuloja, ei palkkojen maksun muodolla ole vero-optimoinnin kannalta merkitystä. Näillä tulossummilla ansiotuloverotus on pääomatuloa kevyempää ja jos yrityksellä on positiivista nettovarallisuutta tai omille työntekijöille maksettuja palkkoja, 20 %:n pääomantuotto tuottaa ansiotuloa raskaamman verotuksen. Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on kuitenkin tällöin mahdollisuus valita, että koko tulos verotetaan ansiotulona (ks. kappale 3.3) ja henkilöyhtiön yhtiömiehellä taas on mahdollisuus maksaa itselleen palkkaa, jos tilikauden aikana näyttää, että tulos tulee olemaan tätä luokkaa (ks. kappale 3.2.2). Tämä pienentää tulosta verrattuna tilanteeseen, jossa yhtiömiehelle ei makseta palkkaa, mutta näin saadaan syntyvää tulosta verotettua pääomatuloa kevyemmällä ansiotuloprosentilla.

Tulosten perusteella oli selvää, että veron määrä riippuu kaikista kolmesta muuttujasta, eli tuloksesta, nettovarallisuudesta ja työn kustannuksista, joten mitään sellaista päätelmää ei voi yllämainittuja lukuunottamatta tehdä, että aina tietyllä tuloksella, nettovarallisuudella tai tietyillä palkoilla jompikumpi vaihtoehto on edullisempi. Tuloksista voidaan kuitenkin

nähdä, että verojen optimoinnin kannalta on tärkeää, että yrittäjälle syntyy myös verotettava ansiotulota, jotta ansiotulosta tehtävät vähennykset ja progressiivisen valtionveron alimmat portaavat voidaan hyödyntää. Nämä ansiotulot voivat tulla joko yritystoiminnasta tai ansiotyöstä.

Tulosten pohjalta merkittävämmäksi ohjenuoraksi työllistämismuodon verotuksellisen edullisuuden määrittelemisessä nousi se, toteutuuko kuviossa 15 kuvattu lauseke vai ei. Mikäli arvioitu yritystulos, josta on vähennetty pääomatulon osuus eli 20 %:n tuotto edellisen vuoden nettovarallisuudelle, johon on lisätty 30 % arvioiduista 12 kuukauden ennakonpidätyksen alaisista palkoista, sekä mahdolliset ansiotulot muualta, ovat vähintään noin 20.000–25.000€, yrittäjälle on verotuksellisesti edullisempaa maksaa kyseiset palkat omille työntekijöille, olettaen että työn kustannukset vaihtoehtojen välillä eivät muutu. Henkilöyhtiön kohdalla laskentaan otetaan luonnollisesti vain kyseisen yhtiömiehen osuus tuloksesta ja pääomatulo-osuuden laskentaperusteesta. Viimeisessä laatikossa olevaan summaan vaikuttaa asuinkunta sekä myös sellaiset verovähennykset, joita ei tässä työssä käsitelty. Pienempi kuntaprosentti ja laajemmat henkilökohtaiset verovähennykset korottavat tuota tavoiteltavaa ansiotulota, suurempi kuntaprosentti vastaavasti pienentää.

Kuvio 15. Työllistämismuodon verotuksellista edullisuutta rajaava lauseke

Jos lauseke ei toteudu ja kyse on henkilöyhtiöstä, yrittäjän kannattaa todennäköisesti joko maksaa itselleen osa tuloksesta palkkana tai jos tämä ei tule kyseeseen, ainakin osa palkoista ulkopuoliselle työvoimalle, jos tämä palkkojen lasku tuo tulosta verotettavaksi ansiotulona. Jos yrityksen nettovarallisuus on niin suuri, että 20 %:n tuotto jo pelkästään sille on vähintään yritystuloksen suuruinen, ei työvoiman muodolla ole väliä, eli tällöin verooptimoinnin kannalta kyseeseen tulisi palkan maksu itselle.

Jos lauseke ei toteudu ja kyse on yksityisestä elinkeinonharjoittajasta, tilannetta pitää katsoa tapauskohtaisemmin, koska vaikka yrittäjällä on käytössään mahdollisuus valita 10 %:n tai 0 %:n pääomatuohto, riippuu jälleen tuloksesta, nettovarallisuudesta ja palkoista, mikä olisi optimaalinen vaihtoehto.

Tutkimuksen tavoitteena oli myös arvioida, ovatko erot veroissa olennaisia ja tulisiko verotusnäkökulma näin ottaa rekrytointivalintoja tehdessä huomioon. Tutkituissa tapauksissa erot verojen määrässä olivat pääosin alle 10 %:n luokkaa, euroissa puhuttaessa enintään hieman yli kolmen tuhannen luokkaa. Tapauksissa, joissa verojen erot olivat suurimmillaan, oli paljon niitä, joissa tulos oli pieni, ja joissa yrittäjä pystyy edellä kuvatulla tavalla tekemään vero-optimointia maksamalla palkkaa itselleen tai valitsemalla tuloksen kokonaan verotettavaksi ansiotulona, jolloin työmuodon valinnalla ei lopulta olekaan merkitystä.

Vaikka noin 3.000 euroakin voi varmasti olla yrittäjälle suuri summa, työn tekijä voisi rohjeta johtopäätöksenä arvioimaan, että se tuskin riittää yksinään syyksi valita jompikumpi työllistämismuoto. Sen sijaan ero verojen määrässä voi olla yksi syy muiden joukossa painamaan vaakakuppi jompaankumpaan suuntaan. Jos esimerkiksi vuokratyön teettämisen hinta jo itsessään tuntuu merkittävästi omaa henkilökuntaa korkeammalle, laskelmissa kannattaa huomioida, että lisähintaa tulee myös verotuksen kautta. Toisaalta jos näyttää, että vuokratyö on omalle yritykselle toimivampi ratkaisu ja mainitut erot veroissa sellaista luokkaa, että sen on valmis maksamaan vaikkapa rekrytoinnin ja työnantajaroolin hallinnollisten velvoitteiden välttämiseksi, on hyvä tietää, että kyse ei todennäköisesti ole tämän suuremmista eroista. Merkittävämpi valintaa ohjaava asia on kuitenkin varmasti itse työn hinta (ks. kappale 2.3).

Kannattaa myös huomioida, että tutkimuksessa ei laskettu toimintavarauksen vaikutusta ja jos yritys valitsee käyttää vain vuokratyövoimaa, sen ei ole mahdollista toimintavarauksen avulla tasata tulosta eri vuosien välillä. Jos yritys tekee tasaista tulosta ja nettovarallisuus ei juurikaan muutu, toimintavarauksen antama käytännössä lähinnä maksuaikaa verolle, koska varsinaista verotusta se ei poista (ks. kappale 3.2.3). Mutta jos yrityksen tuloksen arvioidaan vaihtelevan eri tilikausien välillä, myös toimintavarauksella voidaan saada aikaan verosäästöä, mutta se edellyttää yrityksen itsensä maksamia palkkoja.

5.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimukseen kuuluu sen luotettavuuden arviointi, jota voidaan peilata esimerkiksi tutkimuksen reliabiliteetin ja validiteetin kautta. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen antamien mittaustulosten toistettavuutta, eli tutkimuksen kykyä mitata tutkittavaa asiaa oikein. (Hirsjärvi ym. 2009, 231-232.) Tutkimuksen vaiheet ja laskentapohjan teko on kuvattu kappaleessa 4.3 minkä myötä lukija voi toisintaa tutkimuksen valituilla tunnusluvuilla. Tutkimuksen reliabiliteettia on varmistettu vertaamalla laskentapohjan antamia veroja ve-

rottajan omilta sivuilta löytyvään verolaskuriin. Tutkimuksessa oli kuitenkin jätettävä ulkopuolelle mahdolliset yrittäjän muut tulot sekä paljon sellaisia yksityispuolen vähennyksiä, kuten työmatkavähennys tai asuntolainan korot, joita monilla verovelvollisilla varmasti on. Jos tällaisia vähennystietoja olisi käytettävissä, ne toki vaikuttaisivat veron määrään.

Validiteetti taas tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä oli tarkoitus mitata (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Tutkimuksen tulokset antavat vastauksen sille, onko tutkituilla muuttujille annetuilla arvoilla oma vai vuokrahenkilökunta verotuksellisesti edullisempaa, jos lähtökohtana pidetään sitä, että molemmat työmuodot maksavat saman verran. Näinhän asia ei välttämättä ole. Työn ulkopuolelle jäi arvio siitä, onko työn hinnassa eroa oman ja vuokratyöhenkilökunnan välillä ja on mahdollista ja työn tulosten perusteella jopa todennäköistä, että itse työn hinta on vaihtoehtoja vertailtaessa varmasti merkittävämpi seikka. Tuloksista ei siis voida vetää johtopäätöksiä siitä, mikä verovaikutus on, jos työn kustannukset eivät ole samat. Toimintavarauksen tutkiminen jouduttiin myös aikataulu- ja aineistoavallisuudesta jättämään tutkimuksen ulkopuolelle, eli avoimeksi jäi, kuinka suuria verohyötyjä tai -haittoja sitä kautta voisi saada. Tämä voisi olla mahdollinen jatkotutkimuksen aihe.

Tutkimukseen valittiin mittapisteet tilastollisesti kattavista muuttujien sijaintiluvuista. Koska näissä yhtiömuodoissa saattaa olla paljon pienehköä tulosta tekeviä, se vetää sijaintilukuja alas, ja tutkimuksen ulkopuolelle jäi näin varmasti yrityksiä, jotka tekevät suurempaa tulosta tai maksavat suurempia palkkoja. Tätä pyrittiin huomioimaan tuomalla laskentapisteksi myös muutamia lukuja tilastojen sijaintilukujen yläpuolelta. Kuvion 15 verotuksellista edullisuutta rajaava lauseke toimii kuitenkin heilläkin, verojen erot voivat mahdollisesti olla suurempia. Kun lähdetään pohtimaan suurempia tuloslukuja, on hyvä huomioida kuitenkin se, että yrityksen maksetuilla palkoilla ei osakeyhtiöllä ole vastaavaa verotusyhteyttä ja on mahdollista, että toiminnan laajentuessa tutkimuksen mittapisteistä laajemmaksi, yritys saattaa päätyä vaihtamaan yhtiömuotoa. Jos tässä vaiheessa päädytään vaihtamaan työllistämismuotoa, on vuokratyövoiman käytöstä helpompi siirtyä palkkaamaan omaa henkilökuntaa kuin toisin päin (ks. kappale 2.4)

5.2 Opinnäyteprosessin arvio

Työhön ryhtyessä tiedostettiin verotuksen vahva aika- ja tapaussidonnaisuus, joka konkretisoitui hyvin siinä, että vuosi vaihtui työn aikana ja siinä samalla myös veroprosentit ja eurorajat. Verotuksen pääperiaatteet pysyvät kuitenkin pääosin samoina myös vuonna 2019. Tapauskohtaisuudesta kertoo verotuksen pitkä lista erilaisista vähennyksistä ja todellisuus on se, että tarkan verolaskelman voi tehdä vain, jos tietää kaikki juuri kyseisen

verovelvollisen tuloon ja vähennyksiin liittyvät seikat. Tilitoimistyössä nämä tiedot ovat yleensä käytettävissä. Kuitenkin koettiin, että tilitoimistotyössä ja yrittäjänä on hyödyllistä muodostaa myös yleiskuvia siitä, mikä on pääsääntöisesti verotuksellisesti edullista ja siksi tutkimusongelma oli aiheellinen. Tutkimuksen tulosten vahva tapauskohtaisuus vei hieman intoa loppua kohden, kun kävi ilmi, että työn tuloksena ei pystynyt suurempia säännönmukaisuuksia toteamaan, vaan että lopputulokseen vaikuttavat todellakin kaikki ne muuttujat, jotka viitekehyksessä esitettiin. Toki tulos se on sekin, että mitään vakioita ei voida asiassa todeta.

Työ tehtiin talven 2018-2019 aikana ja arvioitu aikataulu venyi lopusta noin kahdella kuukaudella. Koska työ tehtiin ilman toimeksiantoa ja hyvissä ajoin ennen opintoajan loppumista, viive ei ollut kriittistä. Vuokratyö työoikeudellisena ilmiönä, mm. rajoituksineen, osoittautui mielenkiintoiseksi ja rajaukseen piti keskittyä, mutta katsottiin, että kappaleen 2 aiheet ovat kaikki työn kokonaisuuden ymmärtämisen kannalta olennaisia. Verotuksen vähennyskuviot monine poikkeuksineen eivät olleet kovin tuttuja entuudestaan, joten laskenta-excelin työstö oli haastavampaa, kuin alkuun oli ennakoitu. Tilitoimistotyössä verolaskennan apuna on käytössä ohjelmistoja, jotka tekevät napin painalluksella tässä tutkimuksessa ilmenevää laskentaa. Tämän työn myötä erilaiset vähennykset tulivat kuitenkin ensi kertaa kunnolla tutuiksi ja nuo työssä käytettävät ohjelmistolaskelmatkin avautuvat nyt aivan eri lailla. Samoin avautui hyvin konkreettisesti se, että melko maltillisia ovat erot verojen määrissä tämän kokoisilla yritystuloksilla, vaikka pää- ja ansiotulon suhteellinen osuus hieman vaihtelisikin.

Lähteet

Andersson, E., Linnakangas, E. & Frände, J. 2016. Tuloverotus. Talentum pro. Helsinki.

Elomaa, N. 2011. Ulkopuolisen työvoiman käyttö. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi vuokratyöstä 2008/104/EY. Annettu: 19.11.2008.

Haapanen, H. & Raute, H. 2018. Vuokratyötekijä vai oma työntekijä? Opinnäytetyö. Turku amk.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta. 105/1996.

Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjävähennystä koskevaksi lainsäädännöksi. 176/2016.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Edita. Helsinki.

Hietala, H., Kaivanto, K. & Schön, E. 2014. Vuokratyö. Talentum. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi. Helsinki.

Kaupan liitto & Palvelualojen ammattiliitto PAM ry. 2018. Kaupan työehtosopimus 1.2.2018–31.1.2020.

Kauranen, H. 2013. Vuokratyövoiman ja oman rekrytoinnin vertailu työnantajan näkökulmasta. Opinnäytetyö. Centria ammattikorkeakoulu.

Kuntaliitto 2017. Kaupunkien ja kuntien lukumäärät ja väestötiedot. Luettavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/kaupunkien-ja-kuntien-lukumaarat>. Luettu: 1.12.2018.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360.

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 22.12.200/1233.

Laki yhteistoiminnasta yrityksissä 30.3.2007/334.

Laki yleisradioverosta 31.8.2012/484.

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142.

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558.

Leppiniemi, J. & Walden, R. 2014. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Talentum. Helsinki.

Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry & Palvelualojen ammattiliitto PAM ry. 2018. Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskeva työehtosopimus 1.2.2018–31.3.2020.

Nissen, M. 2009. Henkilöyhtiöiden verosuunnittelukeinot käytännössä. Pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto.

Palvelualojen ammattiliitto ry 2018. Vuokratyö. Luettavissa: https://www.pam.fi/wiki/vuokra_tyo.html. Luettu: 25.11.2018.

Patentti- ja rekisterihallitus 2018. Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>. Luettu: 13.10.2018.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2018. Seurakunnat tilastoivat työtään. Luettavissa: <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa>. Luettu: 15.12.2018.

Techam, M. 11.4.2018. Mitä henkilöstövuokraus maksaa -ja mistä hinta muodostuu? ManpowerGroup blogi. Luettavissa: <https://blogi.manpower.fi/mita-henkilostovuokraus-maksaa>. Luettu: 20.10.2018.

Tilastokeskus 2018. Työllisyys ja työttömyys vuonna 2017. Luettavissa: https://www.stat.fi/til/tyti/2017/13/tyti_2017_13_2018-04-12_kat_002_fi.html. Luettu: 14.10.2018.

Tomperi, S. 2018. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013. Selvitys määräaikaisten sopimusten yleisyydestä ja tiedottamisesta vuokratyössä. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 16/2013. Luettavissa: <https://tem.fi/documents/1410877/2864661/Selvitys+m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4ikaisten+sopimusten+yleisyydest%C3%A4+ja+tiedottamisesta+vuokraty%C3%B6ss%C3%A4+24042013.pdf>. Luettu: 29.10.2018.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2017. Vuokratyöopas 11/2017. Luettavissa: <https://tem.fi/documents/1410877/3229884/Vuokraty%C3%B6opas/fc47f5f5-b1d5-4805-b6dd-a46e42193a05>. Luettu: 17.10.2018.

Työsopimuslaki 26.1.2001/55.

Työtuomioistuimen tuomio 2016:11. Annettu 8.2.2016.

Unionin tuomioistuimen tuomio C-533/13. Annettu 17.3.2015.

Uusyrityskeskus 2018. Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2018. Suomen Uusyrityskeskukset ry. Helsinki.

Vara-apu 2018. Laskuri. Luettavissa: <https://www.vara-apu.com/laskuri>. Luettu: 20.10.2018.

Verohallinnon tilastotietokanta. Luettavissa: <http://vero2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Vero/>

Verohallinto 2015. Verohallinnon strategia 2013-2018. Luettavissa: https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/verohallinnon_strategia_2013201/. Luettu: 1.12.2018.

Verohallinto 2017a. Yritys työnantajana. Luettavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/yritys_tyonantajana/. Luettu: 6.12.2018.

Verohallinto 2017b. Luettelo kuntien ja seurakuntien tuloveroprosenteista vuonna 2018. Luettavissa: <https://www.vero.fi/contentassets/153c7869294b4d5dad3e4353c2e4c48/kunnat2018s.pdf>. Luettu: 1.12.2018.

Verohallinto 2018a. Taulukko ansio- ja pääomatulojen verotuksen toimittamisesta. Luettavissa: <https://www.vero.fi/contentassets/e4637ee334124af6ab57fdcf7fe8fd68/taulukko-ansio--ja-paaomatulojen-verotuksen-toimittamisesta.pdf>. Luettu: 5.10.2018.

Verohallinto 2018b. Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus. Luettavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/elinkeinotoiminnan_nettovarallisuus/. Luettu: 7.10.2018.

Verohallinto 2018c. Avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön nettovarallisuus. Luettavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/avoim-yhtio-ja-kommandiittiyhtio/avoimen_yhtion_tai_kommandiittiyhtion_n/. Luettu: 27.10.2018

Verohallinto 2018d. Valtion tuloveroasteikko 2018. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48846/valtion-tuloveroasteikko-2018/>. Luettu: 27.10.2018.

Verohallinto 2018e. Ansiotulosta tehtävät vähennykset. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49015/ansiotulosta_tehtavat_vahennykset/. Luettu: 15.12.2018.

Verohallinto 2018f. Tulonhankkimiskulut ansiotuloista. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48490/tulonhankkimiskulut-ansiotuloista/>. Luettu: 14.11.2018.

Verohallinto 2018g. Sairausvakuutusmaksu. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48793/sairausvakuutusmaksu/>. Luettu: 4.12.2018.

Verohallinto 2018h. Verohallinto tekee nämä vähennykset puolestasi. Luettavissa: https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot-ja-vahennykset/ilmoita_itse_nama_vahennykset/verohallinto_tekee_nama_vahennykset_puo/. Luettu: 14.11.2018.

Verohallinto 2018i. Veroprosenttilaskuri 2018. Luettavissa: <https://avoinomavero.vero.fi/>

Verotieto Oy 2018. Yrityksen verotietopaketti 2018. Verotieto Oy. Helsinki.

VMP 2018. Henkilöstövuokrauslaskuri. Luettavissa: <https://www.vmp.fi/yrityksille/henkilostovuokrauslaskuri/#/>. Luettu: 25.11.2018.

Liitteet

Liite 1. Esimerkki tutkimuksen verolaskenta-excelistä

Luku	Mistä laskettu	Lukuesimerkki
Yrittäjälle jaettu yritystulo	Valitut tutkimuspisteet	70.000
- yrittäjävähennys	5 % edellisestä	-3.500
= Verotettava yritystulo		=66.500
Pääomatulo-osuuden laskentaperuste	valittu nettovarallisuus + 30 % valituista palkoista	20.000 + 0,3 * 100.000 =50.000
Pääomatuloa	20 % / 10 % / 0 %:n tuotto edelliselle, enintään verotettava yritystulo	0,2 * 50.000 =10.000
Puhdas ansiotulo	verotettava yritystulo – pääomatulo	66.500 - 10.000 =56.500
Yrittäjän svr-maksu	1,7 % valitusta 20.000 eurosta	0,017 * 20.000 =340
Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa	Puhdas ansiotulo – svr-maksu, kuitenkin vähintään 0	56.500 - 340 =56.160
Ansiotulovähennys kunnallisverotuksessa	Perusteena puhdas ansiotulo, vähennys phaku-toiminnolla ansiotulovähennyksen taulukosta (kuva 1)	3570 – 0,045* (56.500-14.000) =1657,50
Perusvähennys kunnallisverotuksessa	perusteena puhdas ansiotulo – svr-maksu – ansiotulovähennys. Vähennys phaku-toiminnolla perusvähennyksen taulukosta (kuva 1)	(56.500 – 340 -1657,50 =54502,50) -> vähennys 0,00
Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa	Puhdas ansiotulo -svr-maksu – ansiotulovähennys – perusvähennys, kuitenkin vähintään 0	56.500 -340 -1.657,50 = 54.502,50
Pääomatulon vero	Perusteena pääomatulon osuus, vero phaku-toiminnolla pääomaverotaulukosta (kuva 1)	10.000*0,3=3.000

Ansiotulon valtionvero	Perusteena verotettava ansiotulo valti- onverotuksessa, vero phaku-toiminnolla ansioverotaulukosta (kuva 1)	3.398,75 + (56.160-42.400)*0,2125 =6.322,75
Ansiotulon kunnallisvero	Valittu kunnan vero 18 % verotettavalle ansiotulolle kunnallisverotuksessa	54.502,50* 0,18 =9.810,45
Ansiotulon kirkollisvero	Valittu kunnan kirkollisvero 1 % verotettavalle ansiotulolle kunnallisvero- tuksessa	54.502,50*0,01 =545,03
Yle-vero	Perusteena verotettava yritystulo tai yel-työtulo 20.000 euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Vero phaku-toimin- nolla yleisradioverotaulukosta (kuva 1)	163,00
Työtulovähennys ansiotuloveroista	Perusteena puhdas ansiotulo, vähennys phaku-toiminnolla työtulovä- hennyksen taulukosta (kuva 1)	1.540- (56.500-33.000)*0,0165 =1.152,25
Verot yhteensä €	Pääomatulon vero + ansiotulon valtion- vero + ansiotulon kunnallisvero + ansio- tulon kunnallisvero + ansiotulon kirkol- lisvero – työtulovähennys ansiotulove- rosta + yle-vero. Jos ansiotulon valion-, kunnan ja kirkol- lisvero on alle työtulovähennyksen, ve- ron määrä pääomatulon vero + yle-vero	3.000 +6.322,75 +9.810,45 +545,03 +163 -1.152,25= 18.688,98
Kokonaisvero-%	Verot yhteensä / yrittäjälle jaettava yri- tystulo * 100	18.688,98/70.000*100 =26,70 %